

Hanna Heikkilä
Saara Välimaa

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö, 2020

YHDEKSÄSLUOKKALAISTEN NÄKEMYKSIÄ KOULUKURAATTORIN TYÖSTÄ

TIIVISTELMÄ

Hanna Heikkilä ja Saara Välimaa
YHDEKSÄSLUOKKALAISTEN NÄKEMYKSIÄ KOULUKURAATTORIN TYÖSTÄ
Sivut (47) ja liitteet (3)
Syksy 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)

Tässä opinnäytetyössä kartoitettiin yhteistyökaupungin yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä koulukuraattorin työstä. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä yhdeksäsluokkalaisten tiedetään koulukuraattorin työstä ja minkälaisia toiveita heillä on oman koulunsa koulukuraattoreille. Yhteistyökaupunkimme hyödyntää tuloksia koulukuraattorin työnkuvan kehittämiseen.

Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Yhteistyökaupungin yhdeksäsluokkalaisten saivat keväällä 2020 linkin Webropol-työkallulla luotuun kyselyyn, johon heillä oli aikaa vastata kaksi viikkoa. Kysely koostui monivalintakysymyksistä, mutta mukana oli myös avoimia kysymyksiä. Kysely on toteutettu poikkeusolosuhteissa, jossa oppilaat kävivät koronapandemian takia etäkoulua. Kysely lähetettiin kaupungin kaikkien yläkoulujen noin 400 yhdeksäsluokkalaistalle. Kyselyyn vastasi vajaa neljännes kaupungin yhdeksäsluokkalaista.

Kyselyyn saamien vastausten perusteella voidaan havaita, että yhteistyökaupungin yhdeksäsluokkalaisten tuntevat koulunsa koulukuraattorin ja tietävät melko hyvin, millaisten asioiden kanssa ja miten koulukuraattorin vastaanotolle voi hakeutua. Oppilaat antoivat arvokasta tietoa koulukuraattorien työn kehittämiseen avoimiin kysymyksiin vastaamalla. Puolet kyselyyn vastanneista ei ole käyttänyt koulukuraattorin palveluita.

Kyselyn perusteella kehitettävää koulukuraattoripalveluissa olisi vastaanottoajan saamisessa ja tapaamisten pituudessa sekä vastaanotolle menemisen kynnyksen madaltamisessa. Yhteistyökaupungin koulukuraattorit ovat onnistuneet tekemään itsensä tutuksi oppilaille ja kertomaan palveluistaan.

Asiasanat: koulukuraattori, oppilashuolto, nuoruus, yläkoulu

ABSTRACT

Hanna Heikkilä and Saara Välimaa

NINTH-GRADE PUPILS' VIEWS OF WORK OF THE SCHOOL SOCIAL WORKER

47 p., 3 appendices

September 2020

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

In this thesis the views of ninth graders on the school social worker's tasks were surveyed. The aim of the thesis was to find out what ninth graders know about the work of the school social worker and what kind of wishes they have for their school's social workers. Our partner city will use the obtained results to develop the school social worker's job description.

The thesis was carried out using a quantitative method. In the spring of 2020, the ninth graders of the partner city received a link to the survey created using the Webropol tool, to which they had two weeks to respond. The survey consisted of multiple-choice questions, but there were also open-ended questions. The survey was conducted in exceptional circumstances where school teaching was carried out as distance learning due to the Covid-19 pandemic. The questionnaire was sent to about 400 ninth graders from basic education schools with a ninth grade in the city. Slightly less than a quarter of the city's ninth graders responded to the survey.

Based on the responses to the survey, it can be seen that the ninth graders of the partner city know the school social worker of their school. They also know quite well which tasks the social worker has and how access the services provided by the school social worker. Pupils provided valuable information for developing the work of school social workers by answering open-ended questions. Half of the participants of the survey had not used any services provided by a school social worker.

Based on the survey, there is a need for development in terms of receiving an appointment and the length of appointments, as well as lowering the threshold for going to the reception. These particular school social workers have made themselves known to the students and they have been able to make students aware of their services.

Keywords: school social worker, student welfare services, youth, basic education

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	5
2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	5
2.2 Yhteistyöorganisaatio.....	5
2.3 Aikaisemmat tutkimukset	6
3 NUORUUS.....	7
3.1 Nuoruus ikävaiheena	7
3.2 Nuorten hyvinvointi.....	9
3.3 Nuoruusiän haasteet.....	10
4 OPPILASHUOLTO JA KOULUKURAATTORIN TYÖ	14
4.1 Oppilas- ja opiskelijahuolto yläkoulussa.....	14
4.2 Koulukuraattorityön historia ja kehitys Suomessa	15
4.3 Koulukuraattorin työnkuva ja työn tavoite.....	18
4.4 Koulukuraattorityötä määrittelevät lait	19
4.5 Koulukuraattorityön tulevaisuuden näkymät ja haasteet	20
4.6 Syitä lasten ja nuorten hakeutumiseen koulukuraattorin tapaamiseen	22
4.7 Koulukuraattorin yhteistyötahot.....	23
4.8 Yhteistyökaupungin koulukuraattorin työn nykyiset haasteet	25
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	26
5.1 Menetelmä ja kohderyhmä.....	26
5.2 Aineiston keruu	27
5.3 Aineiston analysointi	29
6 TULOKSET	30
6.1 Taustatietoa	30
6.2 Mitä oppilaat tietävät koulukuraattorista	31
6.3 Koulukuraattorin tavoittaminen.....	34
6.4 Koulukuraattorien palvelujen saatavuus.....	36
6.5 Käyntikokemuksia tapaamisista koulukuraattorin kanssa	37
6.6 Oppilaiden toiveita koulukuraattorille.....	38

7 LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	39
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
9 POHDINTA	41
LIITE 1. Ilmoitus kyselystä Wilmaan	48
LIITE 2 Saatesanat kyselyn toteuttaville opettajille	49
LIITE 3. Kysely.....	50

1 JOHDANTO

Koulusosiaalityö tarvitsee enemmän tutkimusta, sillä sitä on tutkittu melko vähän. Kiinnostus koulun sosiaalityöhön on lisääntynyt etenkin alan opiskelijoilla. Aiheesta on tehty opinnäytetöitä sekä pro gradu- tutkielmia, mutta lisensiaatintöitä ja väitöskirjoja hyvin vähän. Koulusosiaalityötä on tehty Suomessa jo 1960-luvulta, mutta koulukuraattorin työn toimenkuva on monelle edelleen epäselvä (Wallin 2011, 11, 21).

Koulukuraattorin työ on kohtaamista, työnkuva on laaja ja vaatii verkostoitumista. Työntekijän koulutus, persoona ja ammatillisuus vaikuttavat työn onnistumiseen. Koulukuraattorin tulisi olla lapselle ja nuorelle turvallinen aikuinen, jonka luokse on helppo mennä. Työn keskeisenä tehtävänä on tukea ja ohjata lasta, nuorta ja perhettä tarvitsemiensa palveluiden ääreen. Parhaimmillaan se on ennaltaehkäisevää ja onnistuessaan se vähentää nuoren ongelmia ja ehkäisee syrjäytymistä. Koulukuraattorin palvelut ovat matalankynnyksen palvelua ja niihin tulisi päästä nopeasti. Koulukuraattorin työllä on myös tärkeä merkitys lasten ja nuorten ennaltaehkäisevässä työssä, joten on ajankohtaista tarkastella sitä. Tekemämme tutkimuksen avulla on mahdollisuus vaikuttaa koulukuraattorin työn kehittämiseen entistä asiakaslähtöisempään suuntaan.

Yhteistyökumppaniksemme saimme eteläsuomalaisen kaupungin ja sen vastaa- van koulukuraattorin. Hänellä oli meille idea aiheesta, jonka myötä päädyimme selvittämään kyseisen kaupungin yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia ja käsityk- siä siitä, mitä koulukuraattorit tekevät ja mitä oppilaat koulukuraattoreilta toivoisi- vat. Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa yhteistyökaupungille tietoa koulu- kuraattorien työstä, jota koulukuraattorit pystyvät hyödyntämään kehittäessään koulun sosiaalityötä ja oma työnkuvaansa. Meillä molemmilla on myös koke- musta koulussa työskentelystä ja koulukuraattorin työnkuva kiinnostaa meitä. Opinnäytetyömme myötä pääsimme tutustumaan siihen syvällisemmin.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia eteläsuomalaisen kaupungin yläkouluissa tehtävää koulukuraattorin työtä oppilaiden näkökulmasta. Tarkoituksena oli selvittää, tietävätkö oppilaat, millaisten asioiden kanssa he voivat mennä koulukuraattorin puheille vai tarvitseeko koulukuraattorin nimike ja työnkuva mahdollisesti selkeyttämistä ja vahvistamista. Laadukkaalla koulukuraattorin työllä voidaan tukea nuorten hyvinvointia. Koulukuraattorin työ on myös tärkeää nuorten parissa tehtävänä ennaltaehkäisevänä työnä. Tästä syystä tarkastelimme myös niiden oppilaiden ajatuksia, jotka eivät välttämättä olleet koskaan käyttäneet koulukuraattorin palveluita. Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää sellaisia mahdollisia kehitettäviä kohtia koulukuraattorin työssä, jotka auttaisivat oppilaita löytämään koulukuraattorin palvelut helpommin silloin, kun he tarvitsevat apua tai tukea.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä ovat:

- Miten nuoret ymmärtävät koulukuraattorin työn?
- Mitkä asiat edistäisivät nuorten hakeutumista koulukuraattorin luokse? Miten nuoret haluaisivat olla yhteydessä koulukuraattoriin?
- Miten nuoret haluaisivat kehittää koulukuraattorin työtä?

2.2 Yhteistyöorganisaatio

Yhteistyöorganisaationamme toimi alle 50 000 asukkaan kaupunki Etelä-Suomessa. Löysimme yhteistyökumppanimme kyselemällä lähialueen kunnista, olisiko heillä tarvetta tämänkaltaiselle tutkimukselle. Käytämme nimitystä yhteistyökaupunki, sillä kyseinen kaupunki haluaa pysyä tunnistamattomana. Opinnäytetyössämme teimme yhteistyötä kaikkien yhteistyökaupungin yläkoulujen kanssa. Yhdeksäsluokkalaisia kyseisessä kaupungissa on noin 400.

Yhteyshenkilönämme toimi yhteistyökaupungin vastaava koulukuraattori. Yhteistyökaupungissa työskenteli tutkimuksen teon hetkellä alle 10 koulukuraattoria. Yhteistyökaupungissa koulukuraattorin työtä tehdään oppilaalle tutuksi, kun oppilas tulee uuteen kouluun eli usein seitsemännen luokan alussa. Oppilashuollon työryhmän jäsenistä joku, useimmiten juuri koulukuraattori, on kertomassa vanhemmille sen tarjoamista palveluista syyslukukauden alussa pidettävissä vanhempainilloissa. Koulukuraattorit kiertävät syksyllä lukukauden alussa luokissa työparinaan terveydenhoitaja tai koulupsykologi ja kertovat palveluistaan oppilaille. Oppilashuollon yhteystiedot löytyvät koulun Wilma-sivuilta sekä koulujen internetsivuilta. Wilma on oppilaitosten käytössä oleva hallinto-ohjelma, jonka avulla oppilaat ja huoltajat seuraavat nuoren koulunkäyntiä, lukevat tiedotteita sekä voivat viestiä koulun henkilökunnan kanssa. Oppilashuolto laittaa myös Wilman kautta vanhemmille ja oppilaille tiedotteen, jossa kerrotaan yhteystiedoista ja jossa on kuvaus siitä, kehen oppilashuollon työntekijään voi olla milloinkin yhteydessä. Tutkimuksemme yhteistyökaupungin toimintatapana on ottaa oppilas aina vastaan ja miettiä yhteisessä tapaamisessa, kuka voisi oppilasta parhaiten auttaa. Koulukuraattorin huoneen ovesta löytyy esittelyteksti, jossa kerrotaan miten ja milloin koulukuraattoriin voi olla yhteydessä ja missä asioissa. Yhteistyökaupungissamme oppilaat voivat varata ajan koulukuraattorille viestillä Wilman kautta, tekstiviestillä, soittamalla, tulemalla suoraan oven taakse, jossa joko varataan aika tai jutellaan heti, sekä opettajan tai muun koulun henkilökunnan kautta. Koulukuraattorit saattavat olla yhteydessä myös WhatsAppin kautta niihin oppilaisiin, jotka ovat heidän käyneet heidän luonaan ja asiasta on oppilaan kanssa niin sovittu. (Vastaava kuraattori, henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2020.)

2.3 Aikaisemmat tutkimukset

Koulukuraattorien työn tutkimus on ollut vähäistä niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Koulukuraattori ammattina sekä koulukuraattorin työnkuva ovat olleet sosiaalialan ammattilaistenkin keskuudessa tuntemattomia. (Sipilä-Lähdekorpi 2006,11.) Sipilä-Lähdekorpi (2006,11) on väitöskirjassaan käsitellyt koulukuraattorin työtä peruskoulun yläluokilla ja tämä väitöskirja on myös pohjana

omalle opinnäytetyöllemme, vaikkakin väitöskirjalla jo ikää onkin. 2000- luvulla koulukuraattorien työ on ollut myös useissa opinnäytetöissä, kuten Sanna Puotisen vuoden 2008 pro gradussa: *Jos olisin kuraattori*. Vuonna 2019 on julkaistu koulukuraattorin työhön liittyvä Riina Suhosen pro gradu: *Ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys koulukuraattorin työssä. Asiakas- ja yhteistyökokemuksia sekä itse itsensä tutkimista Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa*. Vuonna 2017 on julkaistu Terhi Pippurin lisensiaatintyö: *Koulun sosiaalityön asiakkuudet ja asiakasprosessit. Kvantitatiivinen tutkimus espoolaisista peruskoululaisista kuraattoripalveluissa*. Koulukuraattorin työn tutkiminen selvästi kiinnostaa opiskelijoita, mutta kirjallisuutta aiheesta ei ole juurikaan julkaistu. Koulukuraattori- ja koulupsykologiresurssit sekä yleisesti oppilashuolto on ollut yhteiskunnallisesti esillä asiantuntija- Artikkeleissa ja uutisissa (Suhonen 2019, 1).

3 NUORUUS

3.1 Nuoruus ikävaiheena

Yhdeksäsluokkalaiset elävät kehityksensä kannalta nuoruusvaihetta. Nuoruus on siirtymistä lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruusajan kehitystä vievät eteenpäin muutokset, jotka liittyvät ajattelun kehittymiseen, fyysiseen kasvuun, sosiaalisiin tekijöihin ja jopa yhteiskunnallisiin tekijöihin. Ihmissuhteiden, harrastusten ja koulutuksen valinnoilla nuori antaa elämälleen suunnan. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014.) Nuoruusvaiheen alkua määrittää puberteetin alkaminen. Toinen kehitykselle tärkeä osa muodostuu monista roolimuu- toksista, jotka nuoret joutuvat käymään läpi, muun muassa irtautuminen lapsuuden perheestä ja lopulta valmentautuminen aikuiselämän rooleihin. Nuoruus onkin nykyään melko pitkä ajanjakso. Ajanjakson voi määritellä esimerkiksi varhaisnuoruuteen (11-14 vuotta), keskinuoruuteen (15-18 vuotta) ja myöhäisnuoruuteen (19-25 vuotta). Tätä jakoa tärkeämpää on tiedostaa se, että nuorten kehitys

vaihtelee paljon eri ikäkausien välillä kehitykseen vaikuttavien tekijöidenkin takia. (Nurmi 2008, 256–257.)

Kymmenen ikävuoden jälkeen nuoren ajattelutaidot alkavat kehittyä huomattavasti. Ajattelun muodoissa ei tämän ikävaiheen jälkeen tapahdu merkittäviä muutoksia, vaikkakin kokemus ja tieto lisääntyvät koko elämän ajan. Näiden ajattelutaitojen kehittyminen luo pohjaa nuoren omille kiinnostuksille ja kyvyille alkaa rakentaa itselleen entistä laajempia ideologioita ja maailmankuvaa. Samalla lisääntyvät myös päätöksenteko- ja suunnittelutaidot, jotka ovat olennaisia nuoren omaan tulevaisuuteen liittyviin ratkaisuihin. Kaikki tämä ajattelun kehittyminen auttaa luomaan pohjan nuoren omalle moraalille. Varhaisnuoruudessa tapahtuva laadullinen ajattelutaitojen muutos auttaa nuorta hahmottamaan omaa tulevaisuuttaan ja ympäröivää maailmaa. (Nurmi ym. 2014.)

Aiemmin nuoruutta on kuvattu kriisien ja myllerrysten ajaksi. Uudet tutkimustiedot ovat osoittaneet, että suurimmalla osalla nuorista kehitys on jatkuvaa ja asteittaista, eivätkä he välttämättä käy läpi mitään kriisiä. Nuoruus on kuitenkin ikävaiheena erittäin haavoittuvaista aikaa, jolloin ongelmakäyttäytyminen on osalla nuorista yleisimmillään. Jos tämä ongelmakäyttäytyminen jatkuu pitkään, johtaa se lähes varmasti vakaviin ongelmiin, jotka liittyvät päihteiden väärinkäyttöön sekä rikollisuuteen. (Nurmi ym. 2014.) Jatkuvat epäonnistumiset koulussa myötävaikuttavat kielteisen minäkuvan syntymiseen liittyen nuoren omiin mahdollisuuksiin ja kykyihin. Syinä näille epäonnistumisille voi olla esimerkiksi oppimishäiriöt, heikot kouluvalmiudet tai joutuminen kodin kulttuurista poikkeavaan ympäristöön. Kielteisestä minäkuvasta ja heikosta itsetunnosta seuraa usein toimintatapa, jonka tarkoitus yrittää säilyttää nuoren kasvot muiden parissa tai keksiä selityksiä huonolle menestykselle. Tällainen toimintatapa saattaa näyttäytyä häiritsevänä käytöksenä luokassa ja pidemmän päälle se voi johtaa vielä heikompaan itsetuntoon, huonompaan koulumenestykseen ja jopa masennukseen. (Nurmi 2008, 270.)

3.2 Nuorten hyvinvointi

Puhuttaessa hyvinvoinnista vaikuttaa siihen yleensä kolme osatekijää. Näitä osatekijöitä ovat terveys, materiaallinen hyvinvointi sekä yksilön koettu hyvinvointi eli elämänlaatu. Elämänlaatuun vaikuttaa yksilön ihmissuhteet, terveys, mielekäs tekeminen, omanarvontunto ja odotukset hyvästä elämästä. Tämän lisäksi hyvinvointiin liittyy olennaisesti sekä yksilön oma hyvinvointi että yhteisön hyvinvointi. Ympäristö, työolot, asuinolot ja toimeentulo vaikuttavat yhteisön hyvinvointiin. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa onnellisuus, sosiaaliset suhteet ja itsensä toteuttaminen. (Terveysten ja hyvinvoinninlaitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi)

Nuorten hyvinvointi on yleisesti ottaen parantunut Suomessa 2000-luvulla, vaikkakin eriarvoisuus on edelleen suuri ongelma. Suuri merkitys hyvinvointierojen lisääjänä tai tasaajana on kehitysympäristöillä, joissa nuoret elävät arkeaan. Nuorten hyvinvointiin vaikuttavat vanhempien sosioekonominen asema ja terveydentila sekä perheessä tapahtuvat isot muutokset kuten ero, vakava sairastuminen, kuolema tai taloudellisen tilanteen huonontuminen. Nämä muutokset voivat lisätä nuorten syrjäytymisen ja mielenterveysongelmien riskiä. Perhetausta liittyy myös vahvasti nuorten psyykkisiin resursseihin. Nuorten mielen hyvinvoinnille suojaavia tekijöitä ovat muun muassa ydinperheessä asuminen, vanhempien hyvä koulutus sekä toimeentulo. Nuorten mielenterveyttä on mahdollista edistää tukemalla nuorten osallisuutta esimerkiksi harrastuksiin, opintoihin ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyen. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Elämäntilanne. Nuoret.)

Koulu tarjoaa nuorille hyvinvointia lisäävät puitteet, jotka parhaimmillaan antavat onnistumisen kokemuksia, itseluottamusta, sosiaalista pääomaa ja integroivat yhteiskuntaan. Kun nuorelle järjestetään mahdollisuuksia lisätä tietojään ja taitojään ja annetaan tilaisuuksia vaikuttaa oman elämänsä asioihin, lisääntyy hänen hyvinvointinsa. Kiusaaminen on yksi vakava ongelma, joka voi vaikuttaa nuorten hyvinvointiin. Tästä syystä koulun tulee puuttua siihen sekä myös ennaltaehkäistä sitä. Nuoret tarvitsevat tukea vaikeuksissa ja hyvinvointinsa ylläpidossa. Opiskeluhuollolla on näissä asioissa tärkeä työ. Nuorten tulee saada palveluja

yhdenvertaisesti ja niiden tulee olla matalan kynnyksen apua. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveysterot. Eriarvoisuus. Elämäntilanne. Nuoret.)

Yläkouluikäiset mainitsevat kaverit ja hyvät ihmissuhteet tekijöiksi, joilla on merkitystä koulunkäynnin sujumiseen ja tulevaisuudessa pärjäämiseen (Janhunen 2013, 60). Nuoret tuntevat koulussa olemisen turvalliseksi, kun aikuiset siellä ovat tuttuja ja pysyviä. Oppilaat kokevat, että koulukiusaamiseen puuttuminen lisää turvallisuuden tunnetta. Nuoret kokevat turvalliseksi kouluksi sellaisen koulun, jossa ei kiusata, ei tarvitse pelätä ja jokainen saa olla oma itsensä. (Syrjäläinen, Jukarainen, Värri & Kaupinmäki 2015.)

3.3 Nuoruusiän haasteet

Monelle nuorelle pelkästään nuoruusikään liittyvä muutos voi tuntua kriisiltä. Nuorten ongelmat tulevat yleensä esille koulussa, joten koulun oppilashuollolla on silloin tärkeä rooli nuoren elämäntilanteen kartoittamisessa. Nuoret voivat kärsiä psyykkisestä oireilusta ja se tulee nuorilla esiin monin eri tavoin. Erityisesti murrosikässä nuorilla on tarve ilmaista itseään riskikäyttäytymisellä. Riskikäyttäytyminen ilmenee sääntöjen, normien ja yhteiskunnan vastustamisena. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilen 2007, 249, 252, 284.) Koulun henkilökunnalla on hyvät mahdollisuudet havainnoida nuorta ja arvioida milloin poikkeava käytös tarvitsee lisäselvittelyä ja näin ennalta ehkäistä mielenterveysongelmien syntyä (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala, 2010, 21).

Oppimisen ongelmat ovat nuorilla yleistyneet ja niihin on koulun tärkeä puuttua jo varhaisessa vaiheessa. Tärkeää olisi selvittää, mistä oireet johtuvat. Koulun keinot ovat usein riittämättömät. Koulun antama tuki, oppilaan ongelmatilanteessa, auttaa oppilasta. (Huhtanen 2007, 15.) Oppimisen ongelmat voivat johtua itsetunnon puutteesta, huonosta itsetunnosta, kykyjen puutteesta tai taitojen kehittymättömyydestä. Jos nuori selviytyy yläkouluun saakka ilman, että oppimisen vaikeutta on havaittu, on nuori joutunut luomaan itselleen keinoja, joiden avulla selviytyä. Ongelmat voivat ilmetä oppitunnilla häiriköintinä, keskittymättömyytenä, toisten kiusaamisena ja levottomuutena. Oppimisen vaikeudet ovat hyvin

monimuotoisia. Koulussa ne näkyvät lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen haasteina. Oppimis- ja käytösvaikeuksiin diagnooseja on useita. Yleisimpiä ongelmia ovat erilaiset tarkkaavaisuushäiriöt, hahmottamisen vaikeudet, keskittymisvaikeudet, motoriset vaikeudet sekä kielelliset vaikeudet. (Aaltonen ym.2007, 321–323.)

Yksi yleisimmistä syistä hakeutua koulukurattorin luokse ovat erilaiset ongelmat kaverisuhteissa, kiusaaminen sekä jännittäminen tai pelot (Ervasti 2000, 95). Koulukiusaaminen on tällä hetkellä yksi kouluissa esiintyvistä isoista ongelmista. Koulukiusaaminen tarkoittaa sitä, kun oppilas on yhden tai monen oppilaan ikävien tekojen kohde. Kiusaaminen voi olla fyysistä, kuten potkimista tai lyömistä, sekä verbaalista esimerkiksi nimittelyä tai ilmehtimistä ja eleilyä. Kiusaamisessa on kyse uhrin ja kiusaajan välisestä vallan epäsuhteesta. (Lindth & Sinkkonen 2009, 98.) Toisinaan tapahtuvia mitättömiä tekoja, joiden kohde vaihtelee, ei pidetä koulukiusaamisena. Suoralla kiusaamisella tarkoitetaan näkyviä hyökkäyksiä kiusatun kimppuun, kun taas epäsuoralla kiusaamisella tarkoitetaan kiusaamista, jossa kiusattu jätetään ryhmän ulkopuolelle. Epäsuoraa kiusaamista on ulkopuolisen vaikea huomata. (Aaltonen ym. 2007, 327.) Nuori voi kärsiä yksinäisyydestä, jolloin nuorelta puuttuu ystävät ja kaverit. Yksinäisyys vaikuttaa nuoren minäkäsitykseen. Minäkäsitys on usein negatiivinen, jos kaverien hyväksyntä puuttuu. Yleisin yksinäisyyden syy nuorilla on sosiaalisen suhteen katkeaminen, joka voi johtua esimerkiksi kaverin muuttaessa toiselle paikkakunnalle. (Aaltonen ym. 2007, 338–339.) Koulufobiolla tarkoitetaan koulupelkoa, kouluväsymystä, kouluhaluttomuutta tai koulukiusaamista. Koulufobiassa syy on yleensä joku muu kuin nuoresta johtuva, esimerkiksi pelko siitä, että kotona tapahtuu jotain pahaäällä aikaa. Nuori voi olla myös huolissaan vanhempien sairaudesta, alkoholin käytöstä, riitelystä ja väkivallasta. (Aaltonen ym. 2007, 325.)

Oppilaat voivat kärsiä myös stressistä. Stressi eli liika kuormittuminen, paine tai rasitus, voi aiheutua kielteisesti tekijöistä, mutta myös positiivisten asioiden mukanaan tuomista muutoksista. Stressi aiheuttaa henkistä ja ruumiillista rasitusta sekä siitä johtuvaa sopeutumisreaktioita mielessä ja elimistössä (Poijula 2016,19). Nuoren stressi johtuu usein siitä että, jos hänen ja ympäristön asettamat vaatimukset ja tavoitteet sekä mahdollisuus niiden toteuttamiseen eivät ole

yhtenäisiä. Nuoret kertovat heille aiheutuneen stressiä omasta kehitysprosessista, koulun ja vapaa-ajan aiheuttamasta kiireestä, liian vaativista odotuksista koulun ja harrastusten suhteen, ihmissuhde ongelmista sekä taloudellista vaikeuksista. Nuorille stressiä aiheuttavat myös arkiset huolet, kuten riidat vanhempien tai kaverien kanssa, koulumenestys ja kokeet. Pitkittyessään stressi voi aiheuttaa sen, että nuori saattaa hävittää merkityksen elämäänsä. Stressaantunut nuori on väsynyt ja uupunut, vaikka nukkuisikin paljon. (Aaltonen ym. 2007, 254–255.)

Psyykinen pahaolo voi näyttäytyä esimerkiksi masennuksena. Psyykinen sairaus rajoittaa nuoren arkea, joka voi näkyä koulussa poissaoloina tai vaikeutena keskittyä opetukseen. (Kiviniemi 2009, 115.) Masennusta pidetään nykyään normaalina reaktiona ja se kuuluu myös osana nuoruuteen. Keskeneräisenä nuoren on vielä hankala kohdata ja käsitellä vaikeita asioita. Normaalin nuoruuteen kuuluvan masennuksen ja patologisen masennuksen eli depression erottaminen on vaikeaa. Masennusta on lievää, keskivaikeaa ja vaikeaa. Depression oireina on usein keskittymisvaikeudet, väsymys, elämän ilon menettäminen, apaattisuus ja tunne merkittömyydestä sekä tyhjyydestä. Masentunut nuori kokee syyllisyyttä ja itsetunnon heikkenemistä. Nuorilla masennukseen johtavia syitä ovat kehityskriisi, ulkonäköpaineet ja pettymys, jos omat odotukset eivät täyty, erilaiset traumaattiset kokemukset lapsuudessa ja nuoruudessa sekä yksinäisyys. Pelko ja epävarmuus tulevaisuudesta sekä vammaisuus tai krooninen sairaus aiheuttavat toisille masennusta. Perinnöllinen alttius voi myös olla syynä, mutta todennäköisempänä pidetään ympäristön vaikutusta, esimerkiksi nuoren asuessa masentuneen vanhemman kanssa. (Aaltonen ym. 2007, 259–261.)

Ahdistuneella nuorella oireet ovat hyvin samankaltaisia kuin masentuneella, mutta lisäksi hänellä on koko ajan suuri huoli. Ahdistuneisuus ilmenee levottomuutena, ärtyneisyytenä, unettomuutena, keskittymisvaikeuksina, masentuneisuutena ja neuroottisina pakko-oireina, joita voivat olla erilaiset pakko-ajatukset ja -toiminnot. Ahdistuneen nuoren olo on turvaton, pelokas, jännittynyt ja mahdollisesti myös epäluuloinen. Nuori näkee asiat huonoina, vaikka asiat olisivat kunnossa. Ahdistunut nuori voi oireilla myös psykosomaattisilla oireilla esimerkiksi oksentelulla. Syitä ahdistuneisuuteen voi olla nuoren negatiivinen minäkuva,

ympäristöltä tuleva negatiivinen palaute ja positiivisen palautteen puuttuminen, turvaton lapsuus, jokin traumaattinen kokemus tai stressi (Aaltonen ym. 2007, 264–267.)

Yhä useammin ahdistuneilla ja masentuneilla nuorilla esiintyy itsetuhoista käytöstä ja itsetuhoisia ajatuksia. Itsetuhoisuudella tarkoitetaan käyttäytymistä, joka uhkaa nuoren elämää ja johtaa todennäköisesti itselle vahingolliseksi. Halu tappaa itsensä, mutta myös mielikuvat ja ajatukset omasta kuolemasta sekä välinpitämättömyys omaa turvallisuutta kohtaan kuvaavat itsetuhoisuutta. Nuorilla itsetuhoisuus näkyy usein epäsuorana, jolloin nuori testaa kaikkea, eikä välitä seurauksista. Itsetuhoisen käytös voi näkyä nuorella runsaana alkoholin juomisena sekä lääkkeiden käyttönä. Itsetuhoisuuden ollessa suoraa, on kysymys jo itsemurha-ajatuksista sekä itsemurhan yrittämisestä. Itsetuhoisuus ja itsemurhayritys on nuoren tapa pyytää apua, mutta myös keino päästä vaikeita tilanteita pakoon. Itsetuhoisuutta edeltää usein masennus. Itsetuhoisuuden taustalta löytyy usein lapsuuden traumaattinen kokemus. (Aaltonen ym. 2007, 279–280.)

Päihdeongelmat vaikuttavat nuorten hyvinvointiin ja niiden käyttö näkyy myös koulussa. Nuorten alkoholin käytön syitä voidaan hakea sen ahdistusta ja jännitystä heikentävästä vaikutuksesta. Monet kokevat alkoholin vaikutukset positiivisina. Alkoholin juominen on usein tapa, johon tottuu ja sitä toistetaan. Sosiaalisen ympäristön hyväksyntä tai paheksunta vaikuttaa nuorten juomiseen. Alkoholisoitumisen riski kasvaa, jos nuoren vanhemmista toinen tai molemmat ovat alkoholisteja. Nuorilla kuitenkin sosiaalinen paine alkoholin käyttöön on merkittävä. Päihteiden liialliselle käytölle altistaa nuoren ahdistuneisuus ja masentuneisuus. (Aaltonen ym. 2007, 295–296.) Nuorten terveystapatutkimuksen (2019, 77) mukaan nuorten alkoholinkäytön väheneminen on nyt hidastunut ja 14–16-vuotiailla nuorilla raittiiden määrä on hieman laskenut. Huumeiden käyttö on Suomessa kasvanut 2000-luvulla. Murrosikään kuuluvaan riskinottoon voi kuulua myös huumekeuilut. Huumeiden vaikutuksesta nuoren käytös muuttuu ja mielialat sekä tunteet vaihtelevat. Huumeiden käytön jatkuessa nuori passivoituu eikä hän innostu enää mistään. Lisääntynyt levottomuus ja aggressiivisuus voivat olla merkkejä huumeiden käytöstä. (Aaltonen ym. 2007, 304–305.)

4 OPPILASHUOLTO JA KOULUKURAATTORIN TYÖ

4.1 Oppilas- ja opiskelijahuolto yläkoulussa

Peruskoulu kestää yhdeksän vuotta ja on näin ollen tärkeä osa lapsen elämää ja luomassa pohjaa aikuisuutta varten. Koulu instituutiona ja sen myötä oppilashuolto ja koulukuraattori ovat tärkeitä lapsen hyvinvointityössä ja lastensuojelussa. (Sipilä-Lähdekorpi 2006, 11.) Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki säättää muun muassa perusopetuksen oppilaiden oikeudesta oppilashuoltoon (L1287/2013). Perusopetuksen opiskeluhuolto eli oppilashuolto kuuluu olennaisesti koulun perustoimintaan, lasten ja nuorten kehitysympäristöön sekä koulun toimintaympäristöön. Oppilashuolto tarkoittaa toimintaa, jolla kouluyhteisössä pyritään edistämään ja ylläpitämään oppilaan hyvää psyykkistä ja fyysistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia sekä hyvää oppimista. Oppilashuolto on lähtökohtaisesti ennaltaehkäisevää ja sitä toteutetaan yhteisöllisenä oppilashuoltona, joka tukee koko kouluyhteisöä, ja lisäksi jokaisella oppilaalla on lakisääteinen oikeus myös yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 77.)

Perusopetuksen oppilashuolto on monialaista yhteistyötä opetustoimen ja sosi- ja terveystoimen välillä. Oppilas ja hänen huoltajansa ovat mukana oppilashuollossa ja tarpeen mukaan yhteistyöhön otetaan myös muita toimijoita. Koulussa oppilashuollosta vastaavat koko kouluyhteisössä työskentelevä henkilökunta ja oppilashuoltopalveluista vastaavat työntekijät. Oppilashuoltopalveluihin kuuluu koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden tehtävät koskevat yksilöä, yhteisöä sekä yhteistyötä. Oppilashuollon palvelut ovat oppilaille ja huoltajille matalankynnyksen palveluita, joihin oppilaan on päästävää oppilas- ja opiskelijahuoltolain säättämässä määräajassa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 77–78.) Koulukuraattori- ja psykologipalveluihin oppilaan täytyy lain

mukaan päästä seitsemän koulutyöpäivän kuluessa ja terveydenhoitajalle välittömästi arkisin virka-aikana (L1287/2013).

4.2 Koulukuraattorityön historia ja kehitys Suomessa

Koulukuraattorityötä on tehty Suomessa 1960-luvulta alkaen. Suomessa koulukuraattorityön kehitys jaetaan kolmeen kauteen: pioneerikausi, perustelujen kausi ja ammatillistumisen kausi. Ensimmäiset koulukuraattorin virat perustettiin 1966 ja siitä alkoi pioneerikausi. 1970-luvun alkupuolella alkoi perustelujen kausi jatkuen ammatillistumisen kautena vuonna 1990. Siirtymäajat eivät ole tarkkoja ja niissä on myös päällekkäisyyksiä. (Sipilä-Lähdekorpi 2006, 12– 14.)

Vuonna 1966 perustettiin Kotkaan ja Helsinkiin Suomen ensimmäiset koulukuraattorin toimet. Koulukuraattorityö toimi alkuaikoina kasvatusneuvolatyön rinnalla, jonka tehtävänä oli aiemmin ollut kouluongelmien selvittely. 1960-luvulla neuvoloiden psykologis- pedagoginen apu ei enää riittänyt vastaamaan koululaitoksen odotuksia. Käytöshäiriöiden selvittely oli koulukuraattorien päätehtävä. Häiriökäyttäytymisen syynä nähtiin lisääntynyt muuttaminen maalta kaupunkeihin. Lasten sopeutuminen kaupunkien elämäntapaan oli haastavaa ja koulukäynti oli monelle vaikeaa. Vanhempien suhtautuminen lapsiin muuttui yhteiskunnan muutosten myötä, ja he kokivat olevansa avuttomia ja neuvottomia kasvattajina. (Sipilä-Lähdekorpi 2006,15.)

Kouluhallitus perusti vuonna 1971 koulun mielenterveystyön ylitarkastajan viran sekä lääninkuraattorin toimen Turun ja Porin läänin lääninhallitukseen ja vuotta myöhemmin Kymen lääninhallitukseen. Koulun psykososiaalisen työn kehittäminen lähti siitä käyntiin. Aluksi perustettiin kolme kokeilukuraattorin virkaa valtion normaalikouluihin ja he raportoivat kouluhallituksen ylitarkastajalle työstään. Normaalikoulujen kokemuksien kautta oli tarkoitus saada oppilashuoltotyön malli myös toisiin kouluihin. Koulukuraattorien työltä odotettiin paljon. (Sipilä-Lähdekorpi 2006 15–16.)

Koulukuraattorin paikan löytyminen kouluyhteisössä vei aikaa. Koulukuraattorin työnkuva muotoutui paljon työn tekijän mukaan, mutta myös paikkakunnan

erilaiset ongelmat ja tarpeet vaikuttivat siihen. Alkuaikoina koulukuraattorintyötä ei pidetty sosiaalityönä, sillä se oli pedagogisesti suuntautunutta. Pioneerivaiheessa koulukuraattoreiksi haluttiin miehiä, vaikka ala oli naisvaltainen. Nuorta ikää pidettiin ammatissa hyvänä ja ajateltiin, että nuorten on helpompi puhua nuorille koulukuraattoreille, joskin nuorta ikää pidettiin toisaalta myös haasteena. Alkuaikoina pohdittiin myös tulisiko koulukuraattoreilla olla opettajan koulutus, sillä kouluelämän tuntemus nähtiin tärkeänä kriteerinä. Hyvänä koulukuraattorina pidettiin vahvaa, rohkeaa ja yhteistyökykyistä persoonaa. Koulukuraattorin työ oli kuntien ja koulujen itse kehittämää suomalaista toimintaa, toiset paikkakunnat olivat ottaneet vaikutteita myös USA:sta sekä Ruotsista. Yhtenäistä toimenkuvaa koulukuraattorin työstä ei pioneerivaiheessa vielä ollut, mutta yhteistä oli oppilas-keskeisyys ja korjaava työ. Ennaltaehkäisevä työ on ollut tavoitteena, mutta sen toteutumiseen ei ole ollut mahdollisuuksia. Koulukuraattorien työmenetelminä on ollut yksilökohtainen sosiaalityön menetelmä eli henkilökohtainen huolto, social-case work. (Sipilä-Lähdekorpi 2006,15–16.)

Vuonna 1974 rekisteröitiin koulukuraattorien oma yhdistys ja siitä lähti käyntiin koulukuraattorityön ammatillinen kehitys. Oppilaskomitean mietintö tuli vuonna 1974 ja siinä koulukuraattori profiloitiin koulussa oman alansa erityisosaajaksi: ”Koulukuraattori on koulussa erityisesti ennaltaehkäisevän toiminnan aktivoija, suorittaja sekä sosiaaliturvan ja -työn asiantuntija.” (Sipilä-Lähdekorpi 2006,16.) Koulun kasvatusta ja opetustyön tukeminen ja koulukuraattoritoiminnan sisällyttäminen koulun toimintaan oli lähtökohtana kehittämiseksi. Oppilashuoltokomitean laatima määrittely koulukuraattorista oli: ennalta ehkäisevän toiminnan aktivoija sekä suorittaja ja lisäksi sosiaaliturvan ja sosiaalityön asiantutija. Koulukuraattoritoiminnan perusta on syntynyt juuri oppilashuoltokomitean laatimista koulun sosiaalityön tavoitteista ja sisällöistä. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 362.)

Pioneerikauden tarkkaa loppumista on mahdoton sanoa, mutta oppilashuoltokomitean mietinnön ilmestymisen jälkeen koulukuraattorien tarvetta perusteltiin taloudellisilla, sisällöllisillä, teoreettisella ja hallinnollisilla näkökulmilla. Koulukuraattorityön toinen kausi eli perustelujen kausi käynnistyi. Koulukuraattorien virkoja lisättiin, mutta toiminta ei juuri muuttunut. Toiminnan kehittämisen esteenä oli lainsäädännön puuttuminen. Koulukuraattorin työssä painottui yhä

oppilaskohtaisuus ja puheissa painotus oli ennaltaehkäisevässä työssä ja myös kouluyhteisön, kodin ja koulun yhteistyön lisäämisessä. Yhteisötoimintaa esitettiin koulukuraattoreiden päävastuualueeksi ja koulupsykologien vastuulle esitettiin yksilötoimintaa. Perhetoimintaa esitettiin psykologien ja koulukuraattoreiden yhteisvastuualueeksi. Koulukuraattorityö haki teoreettista perustaansa. Kiistaa aiheutti se, sijoittuisiko koulukuraattoritoiminta koululaitoksen vai sosiaalitoimen piiriin. Koulutoimen puolella olivat itse koulukuraattorit, mutta Opettajien Ammattijärjestö oli psykososiaalisen oppilashuollon lakisäätämistä vastaan. Koulukuraattoritoimintaa suunniteltiin osaksi lastensuojelua. (Sipilä-Lähdekorpi, 2006, 17–18.)

Ammatillistumisen kausi alkoi vuonna 1990, kun parinkymmenen vuoden perustelutyön jälkeen koulun psykososiaalinen työ lakisäätettiin. Lastensuojelulainsäädännön lain ja asetuksen muutokset hyväksyttiin eduskunnassa. Kunnat saivat olemassa olevaan toimintaan valtionosuutta, mutta laki ei edellyttänyt kuntia lisäämään koulukuraattorien virkoja. Lastensuojeluasetus (A 543/1990) antoi raameja koulukuraattorien työlle, mutta koulukuraattorit eivät olleet niihin tyytyväisiä. Vihdoin vuonna 2003 perusopetuslakiin (L 477/2003) saatiin oppilaan oikeus koulukuraattorin palveluihin. Laki myös määrää, että oppilaalla on oikeus maksuttomaan opetukseen osallistumisen edellyttämään oppilashuoltoon. Uusi lainsäädäntö selvensi koulukuraattorien tehtäviä kuten myös Tampereen yliopiston tarjoama täydennyskoulutus. 1990-luvun lama ja säästötoimet ovat hidastaneet koulukuraattorityön kehitystä ja muovanneet myös perheiden ja lapsien ongelmia. Koulukuraattorien virkoja on lisätty. Koulukuraattorien työssä näkyy projektien lisääntyminen, monipuolisempi verkostoituminen ja työmenetelmien monipuolistuminen. (Sipilä-Lähdekorpi 2006, 18–19.)

Uusi lastensuojelulaki vuonna 2008 velvoitti kuntia järjestämään koulukuraattoripalveluita, mutta tässä vaiheessa toisen asteen opiskelijat jäivät ilman oikeutta koulukuraattoripalveluihin. Elokuun alussa 2014 voimaantullut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (L 1287/2013), takasi kaikille yhdenmukaiset oikeudet koulukuraattoripalveluihin. Aikaisemmin lastensuojelulaissa olleet koulukuraattori- ja psykologipalvelut siirtyivät oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin. (Gråsten- Salonen & Mehttiö 2017, 363.)

4.3 Koulukuraattorin työnkuva ja työn tavoite

Huolimatta jatkuvista koulukuraattorin työnkuvan määritelmä pyrkimyksistä, koulun sosiaalityöntekijän rooli on edelleen epäselvä monille sosiaalityöntekijän ulkopuolella oleville (Gherardi, Stacy, Whittlesey & Wanda 2018). Koulun sosiaalityöstä vastaa koulukuraattori ja hänen tärkeimpiä tehtäväalueitaan on oppilaiden toimintakyvyn ja sosiaalisen kasvun tukeminen ja kehittäminen (Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes 2002, 111). Nykyään koulukuraattori tukee lasten ja nuorten psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Työssä korostuu verkostoitunut yhteistyö, joten hänellä tulee myös olla monipuolista ammattitaitoa toimia sekä ryhmien, yksilöiden että eri yhteisöjen kanssa. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 28.) Koulukuraattorin työ on hyvin monipuolista ja se edellyttää hyviä ihmissuhdetaitoja, jotta yhteistyö niin asiakkaiden kuin myös eri viranomaistenkin kanssa sujuisi. Koulukuraattorin tulee myös olla tietoinen yhteiskunnassa pinnalla olevista asioista sekä ilmiöistä, jotka liittyvät asiakaslasten ja -nuorten elämään ja hänen tulee osata arvioida niiden vaikutuksia. Tunnistaessaan asiakkaisiin mahdollisesti kohdistuvia paineita, pystyy koulukuraattori helpommin ymmärtämään heidän ajatusmaailmaansa ja tarjoamaan juuri oikeanlaista tukea. Koulukuraattorin työtä tulee kehittää jatkuvasti, jotta se tulevaisuudessakin vastaa ennen kaikkea oppilaiden tarpeisiin.

Koulukuraattorin työssä korostuu ongelmien tunnistaminen, itsenäisen selviytymisen tukeminen, mutta myös vanhemmuuden tukeminen. Koulukuraattorin tehtävänä onkin osallistua koulun ja kotien yhteistyön kehittämiseen. Tämän lisäksi koulukuraattori osallistuu sosiaalityön asiantuntijana myös kouluyhteisön toiminnan ja kasvatustyön suunnitteluun ja kehittämiseen. Työssä painottuu olennaisena osana myös asiakkaiden oikeusturvasta huolehtiminen. Jotta kaikki tämä onnistuu, tulee koulukuraattorin toimia jatkuvassa yhteistyössä oppilaan, vanhempien, rehtoreiden, opettajien ja muiden oppilashuoltoon kuuluvien kanssa. Työskentelymuotoina koulussa ovat yksilö-, ryhmä-, luokka- ja perhetyö. (Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes 2002, 111.) Koulukuraattorien yksilökohtainen työ kohdistuu oppilaaseen sekä hänen perheeseensä. Yksilökohtaisen työn aiheina oppilaan ja perheen kanssa on usein oppilaan erityistarpeet, tukea vaativat perhetilanteet tai oppilaan oppimisvaikeudet. Luokka- ja ryhmäkohtaisella työllä

pyritään opiskeluilmapiirin parantamiseen sekä työrauhan lisääntymiseen. Koulukiusaamista pyritään ehkäisemään ja vähentämään opiskeluilmapiirin parantamisella ja yhteenkuuluvaisuuden tunteen lisäämisellä. (Aaltonen ym. 2007, 233–234.) Suhonen (2019, 5) määrittelee koulukuraattorin työn sosiaalityöntekijänä, jonka pyrkimys on tukea oppilaita koulunkäynnissä, tunne-elämässä ja sosiaalisissa suhteissa. Työ sisältää sosiaali-, mielenterveys- ja psykososiaalista työtä ennaltaehkäisevästä näkökulmasta. Koulukuraattorin työ on yksilökohtaista sekä yhteisöllistä oppilashuoltotyötä ja verkostotyötä.

Koko koulukuraattorin ammatin olemassaolon ajan on työtä määrittänyt yhteiskunnallinen tarve kasvattaa lapsista yhteiskuntakelpoisia kansalaisia. Koska koulukuraattori on koulussa ennen kaikkea oppilaita varten, on hänen keskeisimpiä työnsä tavoitteita tukea oppilaita saamaan oppivelvollisuutensa suoritettua sekä integroida heitä yhteiskuntaan. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 114, 127). Ennaltaehkäisevä työ on erittäin tavoiteltavaa koulukuraattorin työssä, mutta epäselvää on, missä määrin se nykypäivänä on ennaltaehkäisevää. Ennaltaehkäisevän työn sijaan on tehty paljon korjaavaa työtä, joka on myös välttämätöntä ja tärkeää, mutta pidemmällä aikavälillä korjaavan työn tarve vähenisi, jos pystyttäisiin tekemään ennaltaehkäisevää työtä (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 170).

4.4 Koulukuraattorityötä määrittelevät lait

Kelpoisuusvaatimuksena koulukuraattorin työhön on vähintään sosiaalihuollon ammatillisista kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (L 272/2005) 6. §:n mukainen kelpoisuus eli sosiaaliohjaajan tehtäviin soveltuva sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. Sen lisäksi kaikilla oppilaitoksilla on oltava käytettävissä opiskeluhuollon vastaavan koulukuraattorin palveluja, jolla on edellä mainitun lain 3. §:n mukainen kelpoisuus eli sosiaalityöntekijän kelpoisuus. (L 1287/2013.) Tämän lisäksi koulukuraattorin työtä määrittelevät monet eri lait. Näitä lakeja ovat esimerkiksi laki oppilas- ja opiskelijahuollosta, perusopetuslaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä lastensuojelulaki. Lainsäädäntö on koulukuraattorin työssä tärkeä työkalu ja tuki, kun pyritään

turvaamaan asiakkaan oikeuksia. Toisaalta lainsäädäntö voidaan myös kokea rajoittavaksi ja toimintaa jäykistäväksi. (Kanaoja, Lähteinen & Marjamäki 2017.)

Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta määrittelee, että kaikilla oppilailla on oikeus saada opiskeluhuollon koulukuraattori- ja psykologipalveluita. Keskustelumahdollisuus on järjestettävä viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on sitä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus tulee järjestää samana tai seuraavana päivänä. (Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuolto-laissa.) Perusopetuslaissa määritellään, että myös oppilashuolto on opetuksen ohella maksutonta (L 628/1998). Lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista tarkoituksena on edistää asiakkaan oikeutta hyvään kohteluun ja palveluun sosiaalihuollossa sekä asiakassuhteen luottamuksellisuutta. Yhtenä lain keskeisempänä sisältönä on salassapito ja vaitiolovelvollisuus. (L 812/2000.) Edellä mainitut asiat ovat tärkeässä asemassa määriteltäessä koulukuraattorin työtä. Lisäksi lastensuojelulaki velvoittaa myös koulukuraattorin tekemään lastensuojeluilmoituksen salassapitosäännösten estämättä, jos hän on saanut tietää lapsesta, jonka huolenpidon ja hoidon tarve, oma käyttäytyminen tai kehitystä vaarantavat olosuhteet edellyttävät sitä (L 417/2007).

4.5 Koulukuraattorityön tulevaisuuden näkymät ja haasteet

Koulukuraattori on yksi kouluyhteisön aikuisista, jonka tehtävänä on saada lapsen, nuoren ja perheiden näkökulma ymmärretyksi kouluyhteisössä (Wallin 2011, 165). Koulun sosiaalityön tulevaisuus voi olla menneisyyteen palaamista, jossa lapsia ja nuoria autetaan kasvamaan, näkemään uusia puolia elämässään, osallistumaan yhteisöön, omien tunteiden ymmärtämisessä, ja opiskeluun keskittymisessä. Tulevaisuudessa tulisi löytää uusi tapa aikuisen rooliin. Aito välittämisen kulttuuri voisi mahdollistua pedagogisten ja yhteisöllisten toimintamallien avulla lapsen ja aikuisen väliseen suhteeseen (Wallin 2011, 166–167). Wallinin (2011) mukaan kouluissa tarvitaan sosiaalityön eksperttiä, mutta myös läsnä olevaa ja helposti lähestyttävää aikuista. Maailman muuttuessa rikkinäisemmäksi on tarve fyysiselle kohtaamiselle aikuisen kanssa yhä tärkeämpää.

Lasten ja nuorten muuttuvat elämäntavat ja olosuhteet tuovat uudenlaisia haasteita koulukuraattoriin. Median välittämät uhkakuvat tulevaisuudesta ja mainoksissa näkyvä esimerkiksi seksuaalisuuden ylikorostaminen vaikuttavat lasten ja nuorten ajatusmaailmaan sekä aiheuttaa ahdistusta ja hämmennystä. Peli- ja nettiriippuvuus on vauhdilla lisääntyvä ongelma nuorten keskuudessa. Vanhemmuudelle haasteita tuovat avioero, yksinhuoltajuus ja uusperhekuviot, työelämän vaativuus sekä tukiverkoston puuttuminen. Lisää haasteita tuo monikulttuurisuus, sillä maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret tarvitsevat usein monenlaisia tukimuotoja koulussa. (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki 2011, 313.) On myös otettava huomioon, että heidän lähtömaissaan voi olla hyvin erilaisia käsityksiä huolien puheeksi ottamisesta perheen ulkopuolisten tahojen ja ylipäätään viranomaisten kanssa.

Reflektiivinen työote ja vastaaminen yhteiskunnallisiin sekä lasten ja nuorten elämän muutoksiin painottuu tulevaisuudessa entisestään koulukuraattoriin. Haasteena on koulukuraattorien työalueen vaihteleva oppilasmäärä, jopa sadoista tuhansiin oppilaisiin sekä koulujen määrä, joka voi olla yhdestä kahteenkymmeneen yhdellä koulukuraattorilla. Suuri oppilaiden ja koulujen määrä on suoraan tekemisessä sen kanssa, kuinka koulukuraattori pystyy toteuttamaan sosiaalihuoltolain vaatimaa ehkäisevää työtä. Tulevaisuudessa lapsi- ja asiakaslähteisyyden sekä ehkäisevän työn näkökulmasta olisi tärkeää helpottaa mahdollisuutta hakeutua oma-aloitteisesti koulukuraattorien palvelujen luo ja saada tarpeen vaatiessa apua heti. (Kananoja ym. 2011, 313–314.)

Sipilä-Lähdekorven (2004, 125–126) tekemän tutkimuksen mukaan koulukuraattorit kokivat haasteina etenkin oppilaiden motivoimisen koulunkäyntiin ja koulu-yhteisön ilmapiirin parantamisen. Oman työn priorisointi, oma jaksaminen ja koulukuraattoriin roolin ja aseman parantaminen pidettiin myös haasteena. Sen lisäksi haasteena yhteistyössä muiden tahojen kanssa on se, ettei koulukuraattorille tule aina tietoa perheiden kanssa yhteistyötä tekevästä tahoista ja usein koulukuraattori on jätetty kutsumatta palaveriin (Korpela, 2012, 292).

Yhteistyökaupunkimme vastaavan kuraattorin mielestä uutena haasteena on oppilaiden lisääntynyt some-kanavien sekä erilaisten WhatsApp-ryhmien käyttö ja

siellä tapahtuva kiusaaminen. Sosiaalisen median käyttöön liittyvät asiat ovat vapaa-aikaa ja vanhempien vastuulla, mutta seuraukset heijastuvat myös kouluun ja oppilasryhmiin. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvien ongelmien selvittely on haastavaa ja oppilaat kokevat siitä häpeää. Syyllisten ja syyttömien erottaminen on hankalaa. (Vastaava kuraattori, henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2020.)

Maaliskuussa vuonna 2020 alkanut poikkeustila koronapandemian takia tuo myös haasteita tulevaisuudessa. Hallituksen linjauksen myötä oppilaat kävivät keväällä 2020 lähes kaksi kuukautta koulua etänä. Oppilashuollon palvelut toimivat koko ajan, mutta opettajat eivät pystyneet arvioimaan ja havainnoimaan oppilaidensa vointia samalla tavalla kuin lähiopetuksessa. Vastaava kuraattori koki huonoksi myös sen, että spontaanit kohtaamiset koulussa oppilaiden kanssa jäivät pois. Etäopiskelun seuraukset näkyvät koulukuraattoreilla kunnolla vasta ensi syksynä. Vastaavan kuraattorin näkemyksen mukaan osa oppilaista ja perheistä on eristäytynyt ja on tapahtunut niin sanottua kotiin laitostumista. Useille oppilaille, joille kouluun palaaminen etäopiskelun jälkeen oli haastavaa, haettiin vapaata lähiopetuksesta loppu kevääksi. Näiden oppilaiden kohdalla haasteena on koulunkäynnistä putoaminen. (vastaava kuraattori, henkilökohtainen tiedonanto 18.5.2020.)

4.6 Syitä lasten ja nuorten hakeutumiseen koulukuraattorin tapaamiseen

Sipilä-Lähdekorpi (2004,122–123) selvitti koulukuraattoreilta pääsyitä, miksi oppilaat olivat käyneet koulukuraattoreilla. Eniten mainintoja saivat koulunkäynnin laiminlyönti, psyykkiset ongelmat, käytöshäiriöt, vaikeudet kotona ja koulukiusaaminen. Paljon mainintoja oli saanut myös päihteiden käyttö, yksinäisyys, ristiriita opettajien kanssa, psykosomaattisen ongelmat, seurusteluun liittyvät asiat sekä rangaistava teko.

Koulukuraattorin asiakkuuteen johtuvia syitä on usein erilaiset käyttäytymisestä johtuvat syyt, kuten poissaolot koulusta ja koulunkäynnin laiminlyöminen, uhmakkuus, sääntöjen noudattamatta jättäminen, keskittymisvaikeudet, väkivaltainen käyttäytyminen ja motivaation puute. Kiusaaminen ja kaverisuhteissa esiintyvät

haasteet ovat sosiaalisiin suhteisiin liittyviä syitä, joiden vuoksi koulukuraattorin asiakkaaksi on myös päädytty. Perheeseen viittavia syitä ovat erilaiset mielenterveys- ja päihdeongelmat, perheväkivalta, rakennemuutokset perheessä sekä huoltajuuteen liittyvät asiat ja kaikki lasten kasvatukseen ja huoltoon liittyvät asiat. Masentuneisuus, alakuloisuus, ahdistus, erilaiset pelot, jännittäminen ja arkuus ovat yleisimpiä tunne - elämän ongelmista. (Kananoja ym. 2011, 304.)

Koulukuraattorin asiakkaiksi ohjaututaan opettajan, vanhempien tai oppilaan aloitteesta. Toisinaan asiakkuus voi alkaa myös koulun ulkopuolisten tahojen toimesta, kuten perheneuvolasta, lastensuojelusta, lasten tai nuorten psykiatriasta, nuorisotoimesta tai poliisista. (Kananoja ym. 2011, 304.) Sipilä-Lähdekorven (2004, 123–124) tutkimuksen mukaan yleisimmin oppilaan ohjaa koulukuraattorille opettaja tai rehtori. Oppilashuoltoryhmä, oppilas itse tai vanhemmat ovat myös ilmoittajina useammin kuin muut tahot. Toisaalta aloitteentekijän nimeäminen on haastava, sillä oppilas on voinut usein saada ehdotuksen koulukuraattorille menemisestä esimerkiksi opettajalta tai vanhemmilta. Samanlaisia tuloksia on tullut myös Pippurin (2015, 54) tutkimuksessa, jossa yli 75 % oppilaita on ohjautunut koulun työntekijöiden kautta koulukuraattorin palveluihin. Janhusen (2013, 72) tutkimuksessa tuli esiin, että oppilaat toivovat pääsevänsä koulukuraattorin palveluihin ennen ongelmia kasvavat suuriksi ja pitävät tärkeinä oppilashuollon palvelujen saatavuutta.

4.7 Koulukuraattorin yhteistyötahot

Koulukuraattorit tekevät paljon yhteistyötä monien eri tahojen kanssa koulussa ja sen ulkopuolella. Koulun rehtori, opettajat, terveydenhoitaja ja koulupsykologi ovat koulussa tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. Sosiaalitoimi, perheneuvola sekä lasten ja nuorten psykiatriset yksiköt ovat koulun ulkopuolisia yhteistyökumppaneita. (Saarinen & Heikkilä, 2008, 169.) Terveystieteiden tutkimuskeskus, sosiaalitoimi ja lastensuojelu tarjoavat nuorille tukea ja apua kasvun, kehityksen ja itsenäistymisen ongelmiin. Koulun omien palvelurakenteiden lisäksi kunnat tarjoavat nuorille palveluita nuorisotyön ja perheneuvoloiden kautta. Seurakunnat, kolmas sektori sekä vapaaehtoisjärjestöt järjestävät myös toimintaa sekä erilaisia projekteja

nuorille. (Hietala ym. 2010, 132–133.) Kodin ja koulun välinen avoimuus ja luottamus sekä yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeää, jotta nuorten asiat saadaan sujumaan (Saarinen & Heikkilä, 2008, 169).

Koululla ja lastensuojelulla on yhteinen tavoite, joka on lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Lastensuojelulle koulu on tärkeä yhteistyökumppani. Yhteistyössä on kyse kumppanuudesta ja näin ollen lastensuojelun työ ei voi korvata koulussa tehtävää työtä. Koulun ja lastensuojelun yhteistyö on lisääntynyt uuden lastensuojelulain myötä, koulun kynnys olla yhteydessä lastensuojeluun on mataltunut. Koulukuraattorin työ koulussa on ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Rehtori ja koulukuraattori ovat yleisimmin koulusta yhteydessä lastensuojeluun. Yhteydenottoa varten lastensuojeluun ei aina tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta, sillä lastensuojelu tarjoaa myös konsultaatiopalveluita. Tarvittaessa lastensuojelun sosiaalityöntekijä voi osallistua kouluneuvotteluun, silloin kun nuoresta on tehty lastensuojeluilmoitus. Yhteistyö lastensuojelun ja koulun välillä toimii parhaiten, silloin kun näkemys nuoren ja perheen tilanteesta on samanlainen. Lastensuojelun ja koulun yhteisillä neuvotteluilla yksittäisen nuoren ja perheen asioissa on havaittu olevan positiivisia tuloksia, sillä nuori ja perhe saa kokemuksen siitä, että lastensuojelu ja koulu ovat yhteistyökumppaneita ja haluavat tukea yhdessä nuorta ja perhettä. (Berg-Toroi 2012.)

Kouluilla on usein paljon tietoa nuorista ja heidän perheistään, sillä asiakassuhde voi olla kestänyt useita vuosia. Koulun henkilökunta on nuorten arjessa päivittäin ja heillä on mahdollisuus arvioida oppilaan oppimisen edellytyksiä. Lastensuojelulla taas voi olla tietoa nuoren ja perheen historiasta. Nuoren tilanteen kriisiytyessä on tärkeää, että koulu ja lastensuojelu tekevät yhteistyötä ja miettivät molempien osapuolien roolit nuoren tukemisessa. Lastensuojelun tarkoitus on koulun ohella tukea nuoria ja heidän perheitään arjesta selviämisessä, sekä ohjata perheitä oikeiden tukitoimien ja palveluiden piiriin. Koulun velvollisuus tarjota oppilailleen tukitoimia, ei pääty lastensuojelun mukaan tuloon. (Berg-Toroi 2012, 264–265.)

Nuorten ongelmat ovat laajentuneet ja ne eivät enää rajoitu vain ongelmiin koulunkäynnissä. Koulun ja lastensuojelun yhteistyölle on lisääntyvää tarvetta

haasteiden lisääntyessä. Nuorten päihteiden käyttö koulupäivien aikana on lisääntynyt. Kaverisuhde ongelmat ovat johtaneet joukkotappeluihin tai jonkun nuoren joukkopahoinpitelyyn. Näiden ongelmien ennaltaehkäisyyn ja selvittelyyn tarvitaan moniammatillista yhteistyötä johon koulun ja lastensuojelun lisäksi otetaan mukaan myös muita viranomaisia. (Berg-Toroi, 2012, 266.)

4.8 Yhteistyökaupungin koulukuraattorin työn nykyiset haasteet

Koulukuraattorit näkevät tavoitteidensa saavuttamisen suurimpana esteenä resurssien puutteen (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 128). Opinnäytetyömme alussa kävi ilmi, että yhteistyökaupungissa tilanne resurssien osalta oli sama. Yhteistyökaupungissamme tilanne korostui entisestään sillä, että koulujen koulupsykologien paikoista puolet olivat vailla työntekijää. Tämä näkyi koulukuraattorien työn lisääntymisenä, mutta myös siinä, että koulukuraattoreiden luo hakeutui oppilaita, jotka todellisuudessa tarvitsisivat koulupsykologin palveluita. Tämän lisäksi kouluhin oli palkattu eri nimikkeillä toimivia ammattilaisia, jotka osaltaan toimivat samalla alueella koulukuraattorin kanssa. Erityisopettaja, joka toimi tsemppariopena, auttoi koulunkäyntiin liittyvissä pulmissa, esimerkiksi koulupeloissa, poissaoloissa ja mielenterveydenpulmissa. Nuorisotyöntekijöitä oli palkattu, auttamaan koulunkäynti-, koti- ja kaverisuhdeongelmien kanssa. Nämä heikensivät oppilaiden ajatusta siitä, mikä oikeastaan onkaan koulukuraattorin osaamisalaa ja mahdollisesti tekivät oppilas- ja opiskelijahuollon pirstaleisemmaksi. (vastaava kuraattori, henkilökohtainen tiedonanto 29.10.2019.) Isaksson ja Larsson (2017) mainitsevat artikkelissaan, että kansainvälinen tutkimus on osoittanut, että koulun sosiaalityöntekijöillä puuttuu usein selkeä rooli koulussa. Artikkelin osoittaa koulukuraattorin ammatin ja työnkuvan tarvitsevan jonkinlaista selkeyttämistä kansainvälisestäkin.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Menetelmä ja kohderyhmä

Opinnäytetyömme on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Määrällisessä tutkimuksessa tavoitteena on selvittää tämänhetkinen tilanne tutkittavasta asiasta. (Heikkilä, 2014, 15.) Määrällisessä tutkimuksessa pääosassa on mittaaminen. Haluttaessa tutkia asioita tilastollisesti, tarvitaan mittari, jolla tutkittava asia voidaan mitata. Kysymykset sekä väitteet muodostavat kyselytutkimuksen mittarit. (Vehkalahti, 2019, 17.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa mitataan lukumääriä ja suuruksia sekä yritetään saada vastauksia kysymyksiin kuten ”mitä”, ”miten” ja ”kuinka usein”. Kvantitatiivinen tutkimus voi olla myös kokeellinen. (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen, 2014, 16.) Tutkimuksemme toteutettiin kokonais-tutkimuksena, jossa kysely lähetettiin kaikille yhteistyökaupunkimme yhdeksäs-luokkalaisille. Kokonaistutkimuksessa on tarkasti rajattu perusjoukko, jossa mitataan kaikki perusjoukkoon kuuluvat. (Kananen 2011, 65).

Tiedonkeruumenetelmänä käytimme kyselylomaketta. Valitsimme kyselylomakkeen, koska se vastasi parhaiten tarpeisiimme ja oli helppo toteuttaa, kun vastaajia oli paljon. Kyselylomake on yksi mittaamisen väline. Kyselytutkimuksen avulla saadaan tietoa ihmisten mielipiteistä. Kyselylomakkeen avulla tutkijat esittävät kohderyhmälleen kysymyksiä, tätä kutsutaan kyselytutkimukseksi. (Vehkalahti, 2019,11.) Kyselylomake on tiedonkeruumuodoista yksi käytetyimmistä ja sen hyviä puolia ovat edullisuus, nopeus, tulosten keruun selkeys ja mahdollisuus toteuttaa kysely suurelle vastaajamäärälle. Kyselylomakkeen haasteena on, ettei kysymyksiin ole mahdollista esittää tarkentavia kysymyksiä ja vastaajien perustaidot vastata avoimiin kysymyksiin voivat olla puutteelliset, jolloin tietoa ei saada. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2011, 20–21.) Heikkilän (2014,18) mukaan internetkyselyn etuja on vastausten saannin nopeus, arkaluonteistenkin kysymysten käyttömahdollisuus, eikä siihen tarvita erillistä haastattelijaa, jolloin välttyään haastattelijan vaikutukselta vastauksiin. Huonoina puolina internetkyselyissä Heikkilä (2014,18–19) näkee vastausprosentin, joka vaihtelee riippuen kohderyhmästä. Avoimiin kysymyksiin jätetään usein vastaamatta, vastausten tarkkuus on

kyseenalainen, kysymysten väärinkäsityksen riski on suuri eikä lisähavaintojen teko mahdollisuutta ole.

Kohderyhmäksemme valikoitui yhteistyökaupunkimme yhdeksäsluokkalaiset, jotka olivat tutkimuksemme perusjoukko. Perusjoukko koostuu siitä ryhmästä, josta tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita (Vehkalahti, 2019, 43). Kohderyhmälämme oli jo ainakin yhdeksän vuoden ajalta mahdollinen kokemus koulukuraattorintyöstä ja heillä oli jo kapasiteettia vastata avoimiin kysymyksiin. Toisaalta he olivat myös todennäköisesti päättämässä peruskouluaan ja hakeutumassa jatko-opintoihin, mikä on osaltaan kohta, jolloin koulukuraattorin palveluille saattaa tulla tarve.

5.2 Aineiston keruu

Toteutimme tutkimusaineiston keruun yhteistyökaupungin yhdeksäsluokkalaisille suunnatulla kyselyllä heidän kokemuksistaan koulukuraattorin palveluista. Vastajaksi valikoituivat yhdeksäsluokkalaiset vastaavan koulukuraattorin kanssa käymämme keskustelun kautta. Aineiston keruu toteutettiin internetkyselynä, joka oli Webropol-verkkoalustalle toteutettu.

Ennen varsinaista kyselylomakkeen laatimista olimme perehtyneet aiheen teoreettisiin lähtökohtiin, haastatelleet yhteistyökumppaniamme, joka oli kyseisen kaupungin vastaava koulukuraattori ja määritelleet tutkimuskysymyksemme. Keskusteluissa yhteistyökumppanimme kanssa olimme tulleet tulokseen, että toteutamme kyselylomakkeen sähköisessä muodossa. Ennen kyselyn jakamista yhteistyökaupungillemme testasimme sen viidellä yhdeksäsluokkalaisella, joista kyselyyn heistä vastasi kaksi. Yhteistyökoulukuraattorille lähetimme hyväksytyyn suunnitelmamme luettavaksi ja tiedotteen/ ohjeistuksen kyselyn pitäjille sekä linkin Webropol-kyselyyn, jotka koulukuraattori oli luvannut toimittaa eteenpäin yhteistyökaupunkimme yläkoulujen yhdeksäsluokkalaisten luokanvalvojille ja opinto-ohjaajille.

Teimme kyselyn pitäjille vielä kirjallisen ohjeen. (LIITE 2). Ennen kyselyiden tekemistä informoimme asiasta huoltajille koulujen sähköistä viestintäkanavaa Wilmaa käyttäen. (LIITE 1). Huoltajille kerroimme, että tulemme kysymään oppilailta heidän ajatuksiaan koulukuraattorin työstä sekä heidän toiveitaan koulukuraattorin työlle, mikä edistäisi oppilaiden hakeutumista koulukuraattorin luo. Infokirje on liitteenä opinnäytetyön liitteissä. (LIITE 1). Kun oppilaat olivat saaneet linkin kyselyyn, he vastasivat kyselyyn heille sopivana ajankohtana huhtikuun 2020 aikana, mutta kuitenkin meidän asettamamme aikataulun mukaisesti. Kyselyyn vastaamiseen oli annettu aikaa kaksi viikkoa. Laitoimme opettajille vielä muistutusviestin viikkoa ennen kyselyn päättymistä. Kyselyn teimme aikana, jolloin oppilaat opiskelivat poikkeuksellisesti kotona koronaepidemian vuoksi, joten he vastasivat kyselyyn itsenäisesti.

Kyselylomakkeemme sisälsi yhteensä 16 kysymystä. Ensimmäisenä selvitimme vastaajien sukupuolen. Toinen kysymyksemme oli avoin kysymys, jolla halusimme selvittää yhdeksäsluokkalaisten käsitystä siitä, mikä on koulukuraattori. Kysymyksillä 3-4 halusimme selvittää tietävätkö ja tunnistavatko oppilaat oman koulunsa koulukuraattorin. Viides ja kuudes kysymyksemme käsittelee oppilaiden tietämystä siitä millaisissa asioissa koulukuraattoriin voi olla yhteydessä ja miten ajan koulukuraattorille voi varata. Kysymys seitsemän kartoitti oppilaiden ajatuksia siitä, mikä olisi heille helpoin tapa varata aika koulukuraattorille. Kahdeksannella kysymyksellä selvitimme mistä yhdeksäsluokkalaisten ovat saaneet tietoa koulukuraattoripalveluista. Yhdeksännellä kysymyksellä pyrimme selvittämään, näkyykö koulukuraattori oppilaille riittävästi. 10. ja 11. kysymys selvittivät oppilaiden kokemuksia koulukuraattorin vastaanotolle pääsystä ja asioista, jotka voisivat helpottaa heidän sinne menemistään. Kysymyksillä 12-15 halusimme selvittää oppilaiden kokemuksia koulukuraattorikäynneistä, saada tietoa, miksi he eivät ole käyneet koulukuraattorin luona ja kenen kanssa ja kuinka usein he ovat koulukuraattorin palveluita käyttäneet. Viimeinen kysymys oli avoin kysymys, jossa sai esittää koulukuraattorille toiveita tai lähettää muita terveisiä.

Kyselylomakkeemme sisälsi kaksi avointa kysymystä, toinen kyselyn alkupuolella ja toinen viimeisenä kysymyksenä. Tämän lisäksi viidessä kysymyksessä oli viimeisenä vaihtoehtona avoin kohta, johon pystyi laittamaan oman vaihtoehtonsa.

Enimmäkseen kyselyssä oli suljettuja eli strukturoituja kysymyksiä, joiden etuna voidaan pitää nopeaa vastaamista sekä vastausten selkeää käsittelyä. Suljettujen kysymysten huonona puolena voidaan pitää en tiedä/ en osaa sanoa -vastausvaihtoehdon houkuttelevuutta sekä vastausten antamista miettimättä. Suljetuissa kysymyksissä käytimme Likertin asteikkoa, jossa esitimme väittämän ja vastaaja on valinnut asteikolta 1 erimieltä - 5 samaa mieltä itselleen sopivimman vaihtoehdon. (ks. Heikkilä 2014.) Kyselyn tuloksia esitämme erilaisina graafisina kaavioina, prosentteina ja lukuina. Tutkimuksen tuloksissa käytämme myös joitakin avointen kysymysten vastauksia havainnollistamaan tutkimustuloksia. Kysely on liitteenä opinnäytetyön liitteissä. (LIITE 3).

5.3 Aineiston analysointi

Kysely toteutettiin ajanjaksolla, jolloin oppilaat kävivät koulua etäopiskeluna Suomessa olleen poikkeustilan koronaepidemian vuoksi. Kyselylomake lähetettiin yhteensä 400:lle yhteistyökaupunkimme yhdeksäsluokkalaiselle. Vastauksia kyselyyn saimme yhteensä 91. Vastausprosenttimme oli siten 22,75 %. Emme pitäneet tarpeellisena tehdä kyselyä uudestaan normaaliaikana, koska emme uskoneet sen tuovan merkittävästi lisää vastauksia. Ajattelimme, että kyselyn uudestaan tekeminen, mahdollisesti enemmän pakotetussa tilanteessa, olisi todennäköisesti tuonut enemmän vastauksia, jotka eivät välttämättä pidä paikkaansa eivätkä toisi meille lisää aineistoa tutkimuskysymyksiä varten. Saimme kyselyyn riittävästi vastauksia, saadaksemme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Koronapandemiasta johtuva poikkeusaika saattoi aiheuttaa osalle oppilaista ahdistusta tai muita tunteita, jotka normaalissa tilanteessa eivät olisi tulleet esille. Näillä saattoi myös olla vaikutusta kyselymme vastauksiin.

Saatuamme vastaukset tallensimme ne tietokoneidemme kovalevyille sekä erillisille muistitikulle suojatun salasanan taakse. Kävimme kaikki vastaukset läpi ja analysoimme niitä Webropol- ohjelman avulla selvittäen vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Webropol- ohjelma antaa vastauksista perusraportin, jonka avulla tuloksia oli helppo analysoida. Perusraportissa tulokset on raportoitu kysymys kerrallaan. Webropol- ohjelmistossa on työkaluja, joilla pystyimme analysoimaan

avointen kysymysten vastuksia ja etsimään vastauksisata yhteisiä tekijöitä. Pyrimme kyselyn vastauksien avulla löytämään asioita, joilla voisi kehittää koulukuraattorin työtä, jotta he pystyvät jatkossa vastaamaan entistä paremmin oppilaiden tarpeisiin. Opinnäytetyön valmistuttua, tulemme poistamaan kaikki vastaukset tietokoneiltamme.

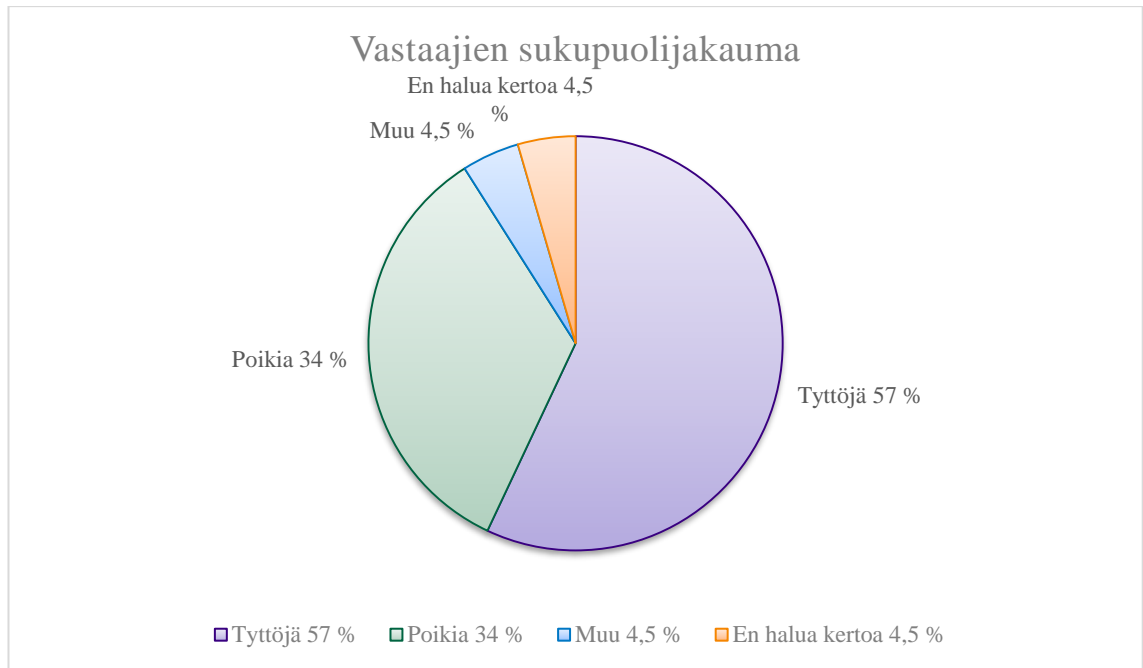
6 TULOKSET

6.1 Taustatietoa

Tuloksista selviää yhdeksäsluokkalaisten käsitys siitä mitä koulukuraattori tekee, heidän kokemuksiaan koulukuraattorilla käynnistä, siitä millaisissa asioissa koulukuraattoriin voi olla yhteydessä ja kuinka koulukuraattorin vastaanotolle pääsee. Kyselymme vastauksista käy ilmi, kuinka moni vastaajista on käynyt koulukuraattorin luona ja vastaavasti niiden oppilaiden osuus, jotka eivät ole käyneet sekä syitä siihen miksi he eivät ole koulukuraattorin palveluita tarvinneet. Oppilailta oli myös mahdollisuus lähettää koulukuraattoreille toiveita tai muita terveisiä.

Kyselyn vastaajista (n=91) 52 oli tyttöjä, 31 poikia, neljä ilmoitti sukupuolekseen muu ja neljä ei halunnut kertoa sukupuoltaan. (KUVIO 1.)

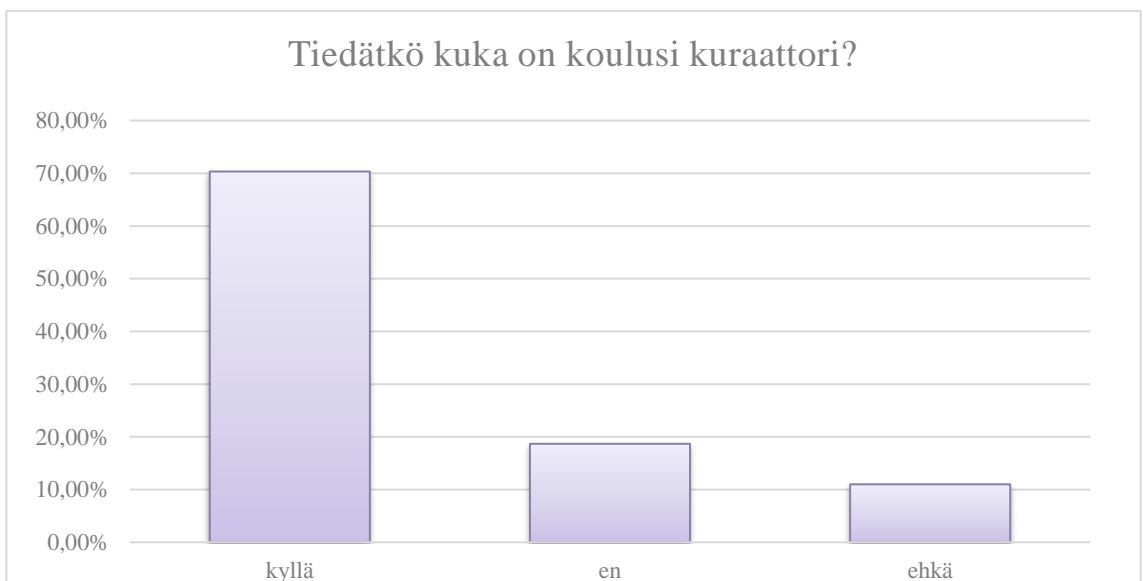

KUVIO 1. Vastaajien sukupuoli jakauma (n = 91)

6.2 Mitä oppilaat tietävät koulukuraattorista

Vastaajista 70 % kertoi tietävänsä koulunsa koulukuraattorin, 19 % ei tiedä oman koulunsa koulukuraattoria ja 11 % vastaajista on vastannut ehkä tietävänsä koulukuraattorinsa (KUVIO 2).

KUVIO 2 Tietävätkö oppilaat oman koulunsa kuraattorin (n=91)

Suurin osa vastaajista (67%) tunsivat koulunsa koulukuraattorin. Kysyimme yhdeksäsluokkalaisilta avoimella kysymyksellä: mikä on koulukuraattori? Tavoitteena oli saada nuorten omin sanoin kertomia vastauksia heidän näkemyksistään siitä mikä koulukuraattori on. Olimme etukäteen varautuneet siihen, että avoimiin kysymyksiin kyselymme kohderyhmä ei välttämättä ole halukas vastaamaan. Vastauksia saimme kuitenkin tähän kysymykseen 84 kappaletta, vastausprosentin ollessa 92%. Tämä kysymys vastaa osaltaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme. Vastauksissa esiintyi 28 kertaa sana auttaa, 26 vastauksessa oli mainittuna huoli, murhe, ongelma tai vaikeudet. Sosiaalityöntekijä oli mainittu vastauksissa kuusi kertaa. Kahdeksan vastaaja oli vastannut, ettei tiedä tai kysymysmerkillä. Enemmistö vastauksista oli asiallisia ja niissä näkyi yhdeksäsluokkalaisten tietämys koulukuraattorin työstä.

Koulukuraattori on henkilö, joka auttaa oppilaita heidän murheissaan.

Koulukuraattori on henkilö, joka auttaa oppilasta kouluun liittyvissä asioissa ja jolle voi mennä juttelemaan, jos esim. huolestuttaa, joku kouluun liittyvä asia.

Kuraattori auttaa kouluun liittyvissä mahdollisissa ongelmissa kaverien tai koulunkäynnin suhteen.

Koulukuraattori on keskusteluapu.

Meidän koulun koulukuraattori on paras tyyppi. Hän osaa auttaa ja hänen kanssaan pystyy puhua mistä vaan.

varmaan joku, jolle voi puhua, jos on jotain huolia murheita elämässä eikä tiedä kelle puhua

Joka puuttuu siihen, jos oppilaalla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai muussa elämässä.

Avoimen kysymyksen vastaukset antavat tärkeää tietoa yhteistyökaupunkimme koulukuraattoreille siitä, miten hyvin nuoret heidän työnsä tuntevat ja millaisissa tilanteissa voivat olla heihin yhteydessä.

Yhteistyökoulukuraattorimme toi esille, että heidän kaupungissaan koulupsykologin paikkoja on täyttämättä ja hän pohti, hakeutuuko sen takia koulukuraattorille oppilaita, jotka oikeasti olisivat koulupsykologin asiakkaita. Avoimen kysymyksen vastauksista kävi ilmi, että osa oppilaista piti koulukuraattorin ja -psykologin työtehtäviä hyvin saman kaltaisina.

Hänen työnkuvaansa kuuluu mm. nuorten auttaminen psyykkisellä tasolla elämän asioissa ja jaksamisessa.

Hän vastaa oppilaisen mielenterveydestä ja pyrkii auttamaan heidän omien asioiden kanssa.

Psyykkisen terveydenhuollon ammattilainen, joka toimii koulussa.

Terapisti

vähän niin kuin koulupsykologi mutta silti erilainen

Koulun psykologi, jonka tehtävä on auttaa oppilaita?

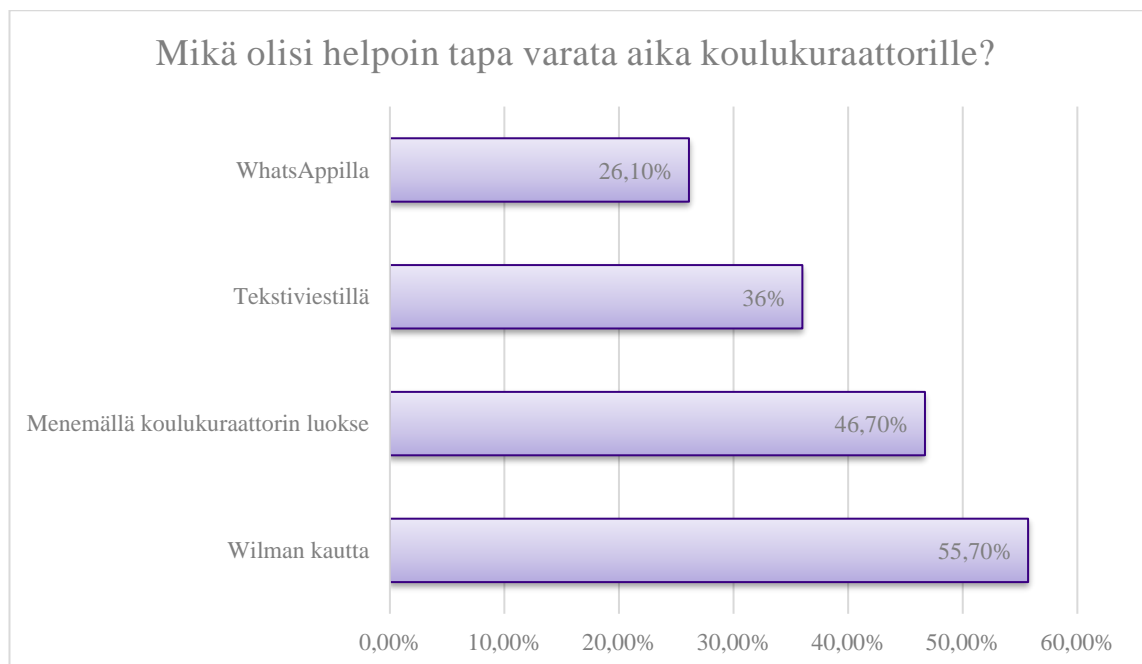
Yhdeksäsluokkalaiset olivat vastausten perusteella hyvin tietoisia siitä millaisissa asioissa koulukuraattoriin voi olla yhteydessä. Puolet vastaajista oli samaa mieltä siitä, että koulukuraattoriin voi olla yhteydessä silloin, kun haluaa kertoa asioistaan aikuiselle. Melkein puolet vastaajista oli samaa mieltä siitä, että koulukuraattoriin voi olla yhteydessä silloin, kun tuntee olonsa masentuneeksi tai surulliseksi. Yhdeksäsluokkalaisista lähes puolet vastasi koulukuraattorin oleva oikea henkilö silloin, jos on satuttanut itseään. 42 % vastaajista oli sitä mieltä, että kun kotona on ongelmia, voi mennä koulukuraattorin luokse. 40 % vastaajista oli samaa mieltä siitä, että itsetuhoiset ajatukset ovat hyvä syy mennä koulukuraattorin luokse. Reilu kolmannes yhdeksäsluokkalaisista vastasi olevansa samaa mieltä, että ongelmat kaverisuhteissa on myös pätevä syy hakeutua koulukuraattorin luokse. 38 % oli samaa mieltä siitä, että kun ei jaksaa käydä koulussa tai kouluun lähteminen on aamuisin vaikeaa voi koulukuraattoriin olla yhteydessä.

Yhdeksäsluokkalaiset olivat sitä mieltä, että koulukuraattorin luokse ei hakeuduta usein sairaana olemisen takia. Nuorten vastauksista voi päätellä, että he osaavat hakeutua sairaana olleessaan kouluterveydenhoitajan palveluihin. Nuorten mielestä koulukuraattorin luokse ei mennä, jos halutaan uusi harrastus tai jos nuorella oli ongelmia päihteiden käytön kanssa. Seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa vastaajien mielipiteet hajaantuivat. 26 % oli sitä mieltä, että koulukuraattoriin ei voi olla kyseisissä asioissa yhteydessä ja 24 % oli sitä mieltä, että voi.

6.3 Koulukuraattorin tavoittaminen

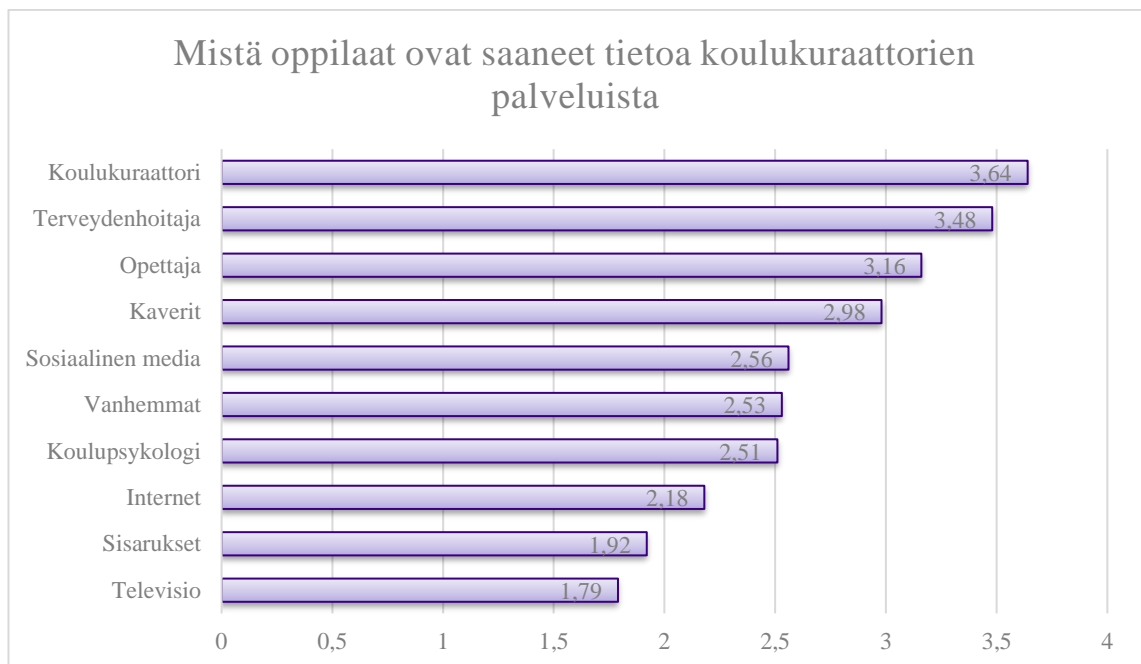
Yhdeksäsluokkalaisista suuri osa oli sitä mieltä, että ajan koulukuraattorille saa varattua Wilman tai omien huoltajiensa kautta. Vähän yli puolet olivat sitä mieltä, että ajan voi varata jättämällä koulukuraattorille yhteydenottolapun ja koulukuraattori ottaa sen myötä oppilaaseen yhteyttä. Yleisesti ottaen se, minkälaisilla keinolla ajan saa koulukuraattorille varattua ei ollut oppilaille täysin selvää. Yhdeksäsluokkalaisille ei ollut aivan selvää voiko ajan varata oman opettajan kautta. 45 % vastaajista vastasi ajanvaruksen onnistuvan opettajan kautta ja 46 % vastasi, ettei tiedä saako koulukuraattorille aikaa opettajan kautta. Suuri osa vastaajista ei tiennyt onnistuuko ajanvaraus rehtorin, internetin tai WhatsAppin kautta.

Yhdeksäsluokkalaisille kyselyn mukaan helpoimmat ajanvaraustavat koulukuraattorin vastaanotolle olisivat joko Wilman kautta, menemällä suoraan koulukuraattorin luokse, tekstiviestillä tai WhatsAppin välityksellä. (KUVIO 3.) Yhdeksäsluokkalaiset olivat vähiten samaa mieltä ajanvarauksen helppoudesta, jos kaveri varaa ajan. Mieluisimmat ajanvaraustavat tuntuivat olevan selkeät ja ne olivatkin useassa koulussa jo käytössä.

KUVIO 3. Prosentteina merkittynä täysin samaa mieltä olevat väittämään ”Minnulle helpoin ajanvaraustapa olisi..”

Koulukuraattorien palveluista oppilaat olivat saaneet tietoa pääasiassa koulukuraattoreilta ja terveydenhoitajilta. Myös opettajilta ja kavereilta oli saatu tietoa. Seuraavaksi eniten tietoa yhdeksäsluokkalaiset olivat saaneet koulupsykologilta, vanhemmilta ja sosiaalisesta mediasta. Vähiten tietoa he olivat saaneet internetistä, sisaruksilta ja televisiosta. Kaksi oli vastannut saaneensa tietoa jostain muualta, mutta ei ollut halunnut kertoa tarkemmin mistä. (KUVIO 4.) 65 % vastaajista oli sitä mieltä, että he ylipäättänsä ovat saaneet tietoa koulukuraattorien palveluista.

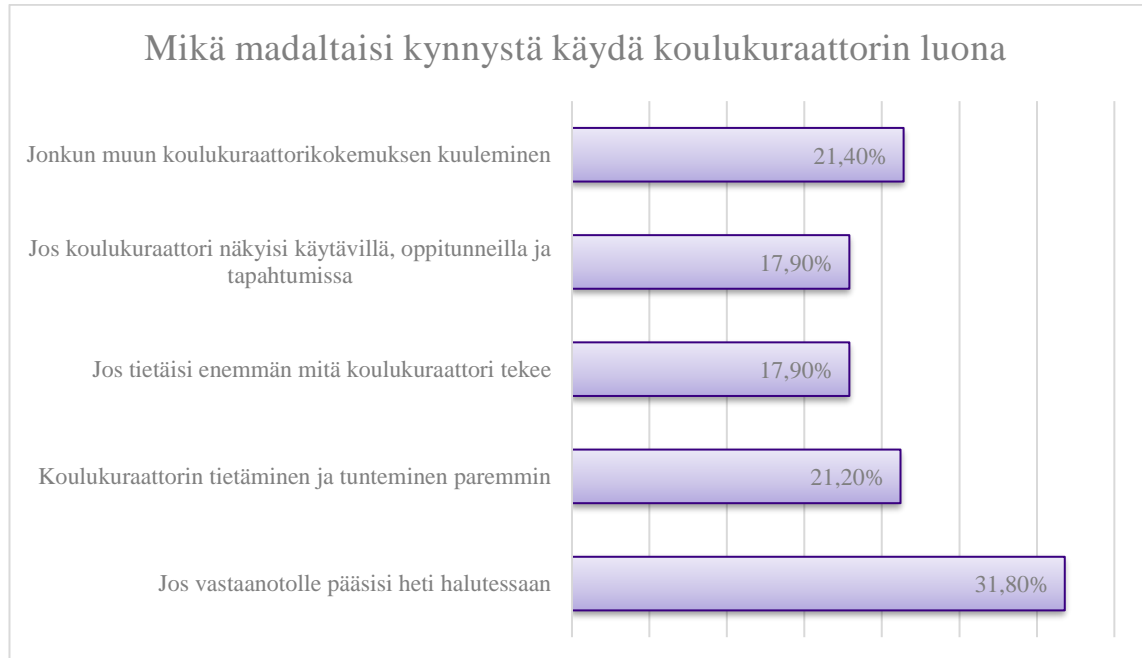
KUVIO 4. Asteikolla 1 täysin erimieltä – 5 täysin samaa mieltä keskiarvo kysymykseen ”Olen saanut tietoa koulukuraattorien palveluista” (n=91)

Kysyimme yhdeksäsluokkalaisilta, näkyykö koulukuraattoria heidän mielestään riittävästi koulussa. Oppilaat olivat sitä mieltä, että koulukuraattori näkyy eniten joko hänen huoneessaan tai koulun käytävillä, myös koulun tapahtumissa sekä ruokalassa koulukuraattoria oli nähty. 75 vastaajaa oli sitä mieltä, että koulukuraattoria voisi nähdä enemmänkin koulun arjessa. 24 vastasi kokevansa, että koulukuraattoria ei ole näkynyt heidän koulunkäynnissään.

6.4 Koulukuraattorien palvelujen saatavuus

Kyselyyn vastanneista noin neljäsosa oli sitä mieltä, että koulukuraattorien vastaanotolle pääsee nopeasti ja huomaamattomasti. Helposti koulukuraattorin vastaanotolle pääsemisestä samaa mieltä oli 37 %. 8 % vastaajista koki pääsyn koulukuraattorin vastaanotolle olevan liian vaikeaa ja 8 % vastasi, ettei tiedä miten sinne pääsee.

Koulukuraattorin luokse menemistä helpottaisi vastaajien mielestä, jos sinne pääsisi heti halutessaan. Myös koulukuraattorin tietäminen tai tunteminen paremmin helpottaisi koulukuraattorille menemistä. Yli kolmasosa vastaajista ajatteli, että koulukuraattorin luokse menemistä helpottaisi, jos tietäisi enemmän mitä koulukuraattorit tekevät. Tähän oppilaat kokivat auttavan koulukuraattorin näkyvyyden lisääntyminen käytävillä, oppitunneilla ja tapahtumissa. 21 % vastaajista oli samaa mieltä siitä, että jonkun muun kokemus koulukuraattorilla käynnistä helpottasi sinne menemistä. (KUVIO 5.)

KUVIO 5. Prosentteina täysin samaa mieltä vastanneet kysymykseen ”Menemistäni koulukuraattorin luokse helpottaisi, jos...” (n=91)

6.5 Käyntikokemuksia tapaamisista koulukuraattorin kanssa

Vastaajista 53 % ei ollut ikinä käynyt koulukuraattorin luona. 24 % oli käynyt koulukuraattorin luona usemman kerran ja 19 % oli käynyt yhden kerran. Muutama vastanneista ei osannut sanoa, onko joskus käynyt koulukuraattorin luona. Pääasiassa koulukuraattorin vastaanotolla oli käyty yksin. Muutamalla oli ollut mukana kaveri tai vanhempi ja 13 % vastaajista ilmoitti käyneensä jonkun muun kanssa, mutta eivät halua vastata sen tarkemmin. Opettajan tai sisaruksen kanssa koulukuraattorin luona ei ole käynyt yksikään vastaajista.

Koulukuraattorin vastaanotolla käynneistä oppilaista 24 % vastasi olevansa samaa mieltä siitä, että koulukuraattorin vastaanotolle sai hyvin ajan. 15 % vastaajista oli saanut apua mieltä painavaan ongelmaan ja 17 % oli lähtenyt koulukuraattorin luota paremmalla mielellä pois. Kolmasosa vastaajista oli kokenut tullessa kuulluksi koulukuraattorin luona, eikä koulukuraattori ollut kysellyt liikaa. Vain muutama vastaaja vastasi, ettei pystynyt kertomaan koulukuraattorille asiansa. Noin kolmasosa vastaajista koki puhumisen koulukuraattorille helpoksi ja ajattelevat menevänsä vastaanotolle mielellään uudestaan. Noin 10 % vastaajista oli sitä mieltä, että joko käynti koulukuraattorin luona ahdisti, ettei halua mennä enää uudestaan koulukuraattorin vastaanotolle tai ei päässyt lainkaan koulukuraattorin luokse.

Syitä sille miksi koulukuraattorin vastaanotolla ei oltu käyty oli useita. Puolet vastaajista ei ollut käynyt koulukuraattorin luona, koska sille ei ole ollut tarvetta tai he eivät olleet uskoneet, että käynnistä olisi heille apua. Vastaajista 11 koki, että muilla on suurempia huolia ja 14 oli sitä mieltä, etteivät he halua puhua asioistaan vieraille ihmisille. Neljä vastaajaa ei ollut käynyt, koska ei ollut kuullut palvelusta ja viisi vastaajista sanoi, ettei ole tiennyt minkälaisen asioiden kanssa koulukuraattorin luokse voisi mennä. Vastaajista kymmenen ei ollut kehdannut mennä koulukuraattorin luokse. Neljä oli vastannut, ettei tiedä kuinka sinne pääsee ja kaksi vastaajaa oli luovuttanut, koska ei ollut saanut aikaa koulukuraattorille heti. 11 vastaajaa pelkäsi, että heidän vanhempansa saisivat tietää käynnistä ja viisi vastaajaa kertoi jostain syystä pelkäävänsä koulukuraattorin vastaanotolla käyntiä. Kuuden vastaajan kohdalla joko

vanhemmat tai kaverit olivat kieltäneet oppilasta menemästä vastaanotolle sekä jopa 12 oli jättänyt menemättä sen takia, ettei halua aiheuttaa muille vaikeuksia.

6.6 Oppilaiden toiveita koulukuraattorille

Avoimen kysymyksen vastauksista kävi ilmi, että osa oppilaista kokee kuraattorin vastaanoton käynnin liian lyhyeksi, jonka takia oppilas ei mahdollisesti ole saanut toivomaansa tukea.

Enemmän aikaa jutella eikä vain 45min.

Ajan varaus oli helppoa, mutta aikoja sai vain parin viikon päähän jolloin asia oli mennyt jo ohi. Siitä ei perjaatteessa ollut mitään hyötyä enää. Käyntini yhteydessä minulle jäi sellainen olo että minun ajatukseni ja tunteet ovat väärin ja ettei kuraattori uskonut minua. Minua ei kuultu sielläkään. Myöskin usein ajan peruuntuivat tai ne jäivät lyhyemmiksi kuin sovitusta 45 minuutista. On turhauttavaa kun aina jonkun muun asia oli tärkeämpi kuin minun.

Kävi myös ilmi, että yhdeksäsluokkalaiset toivoisivat lisää tietoa koulukuraattorin palveluista ja työkentästä. Osa toi esiin, että jos he tietäisivät enemmän koulukuraattorin työstä sekä olisivat tutumpia koulukuraattorin kanssa, tulisi koulukuraattorin luona käytyä enemmän ja mentyä matalammalla kynnyksellä.

olet super kiva Koulumme koulukuraattori on todella mukava ja se on hyvä juttu. Olisihan se ihan hyvä, jos tietäisi koulukuraattorin työstä enemmän.

Toivoisin, että kuraattorista tulisi tuttu meille oppilaille, jolloin hänen luokseen olisi luontevampi mennä juttelemaan asioista.

ehkä voisi koulun sisällä selittää enemmän kuraattorin hommista ja miksi sinne voi mennä

Enemmän tietoa minkäläisten asioiden kanssa kuraattorille voi tulla ja jotenkin tuoda kuraattorille käyntiä normaalimmaksi ja julkisemmaksi.

Yksi oppilas oli tuonut esiin sen, että koulukuraattorin vastaanotolle ei pääse silloin, kun sen itse kokee tarpeelliseksi. Tästä johtuen saattaa koulukuraattorin luona käynti jäädä kokonaan. Tämän asian kohdalla koulukuraattoreiden resurssipula tulee näkyväksi.

Toivoisin, että kuraattorille pääsisi nopeammin, koska monet ongelmat ovat ns. hetkellisiä. Niistä puhuminen tuntuisi paremmalta siinä hetkessä eikä muutaman päivän kuluttua. Pulma on voinut mennä jo ohi ja sitten tuntuu turhalta mennä kuraattorille.

Myös positiivista palautetta koulukuraattoreille oli ja koulukuraattoreiden palvelut oli koettu hyödylliseksi.

hyvää työtä teette :)
ei ole, kaikki hyvin nyt kun pääsin käumään siellä.
Pysy valppaana

7 LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Eettisyys korostuu Diakonia- ammattikorkeakoulun arvoissa. Eettisyys kulkee opinnäytetyöprosessin mukana aina aiheen valinnasta tutkimuksen tuloksiin saakka. Opinnäytetyöprosessissa eettisiä valintoja tehdään jokaisessa vaiheessa ja siltä vaaditaan rehellisyyttä ja läpinäkyvyyttä. Opinnäytetyöprosessin eettisillä ratkaisuilla pyritään ihmisten kunnioittamiseen, tasa- arvoiseen vuorovaikutukseen ja oikeudenmukaisuuteen. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11–12.) Olemme pitäneet yhteyshenkilömme koko ajan mukana opinnäytetyömme kaikissa vaiheissa ja olleet häneen yhteydessä säännöllisesti sähköpostitse. Olemme myös lähettäneet hänelle työmme eri vaiheissa ja tehneet muutoksia työhömme hänen kommenttiensa perusteella.

Tutkimusta varten tarvitaan tutkimuslupa, joka anotaan työyhteisöltä, jossa tutkimus toteutetaan (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010,45). Selvitimme yhteistyökaupungin käytännön tutkimusluvan hakemiseen ja toimimme sen mukaan. Kyseiseltä kaupungilta löytyi kaupungin omilta internetsivuilta tutkimuslupahakemus, jonka täytimme ja liitteeksi laitoimme hyväksytyn opinnäytetyön suunnitelmamme. Kyselytutkimuksen pääsimme aloittamaan vasta tutkimusluvan saatamme. Ennen tutkimuksen aloittamista tiedotimme huoltajia tulevasta tutkimuksesta Wilman kautta. Tiedotteessa kerroimme kyselyyn osallistumisen

vapaaehtoisuudesta, nimettömyydestä sekä siitä kenen käyttöön ja mihin tarkoitukseen vastaukset tulevat sekä miten vastaukset hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. (LIITE 1).

Lähteiden valinnassa käytimme kriittisyyttä ja mietimme niiden ajankohtaisuutta. Osa lähteistämme on melko vanhoja, mutta tulimme siihen tulokseen, ettei niistä käyttämämme tieto ole vanhentunut. Yhteistyökaupunki myönsi meille tutkimusluvan 18.3.2020. Tutkimusluvassa todettiin, ettei opinnäytetyössämme saa näkyä yhteistyökaupungin nimeä, kaupungin työntekijöiden nimiä eikä koulujen nimiä, joiden yhdeksäsluokkalaisille kysely toteutetaan. Tutkimuslupapäätöksen saatamme poistimme raportistamme kaupungin nimet sekä muokkasimme tekstin niin, ettei yhteistyökaupunkimme ole siitä tunnistettavissa. Muutimme myös opinnäytetyömme nimeä, jotta yhteistyökaupunki tai sen työntekijät eivät ole opinnäytetyössämme tunnistettavissa. Yhteistyökaupunkimme pystyy varmasti hyödyntämään saamiamme tuloksia kehittäessään koulukuraattorien työtä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselymme perusteella yhteistyökaupungissamme koulukuraattori ovat hoitaneet työnsä hyvin, sillä yhdeksäsluokkalaisten tieto koulukuraattorin työstä oli kattavaa ja oppilaat myös tiesivät, kuka oman koulun koulukuraattori on ja millaisissa asioissa häneen voi olla yhteydessä. Puolet vastaajistamme ei ollut käyttänyt koulukuraattorin palveluita ja kuitenkin vain 6 % vastaajista vastasi, ettei tiennyt kuraattorin palveluista. Yhteistyökaupunkimme koulukuraattorit ovat siis onnistuneet tuomaan palvelunsa hyvin oppilaiden tietoon.

Kehittämiskohteiksi nousivat esiin tavat, joilla kynnystä koulukuraattorin luokse menemiseen voisi madaltaa. Myös tavat, joilla koulukuraattorille voi varata ajan vaatisi ehkä hiukan selkeyttämistä tai uusia käytäntöjä. Koulukuraattorin ja koulupsykologin työnkuvia pitäisi tuoda enemmän oppilaiden tietoisuuteen, mikäli

koulut haluavat, että näillä ammattinimikkeillä toimivilla on selkeät omat osaamisalueensa ja että oppilaat osaisivat hakeutua heti aluksi tietyn ammattilaisen luokse. Vastauksista kävi myös ilmi, että osa oppilaista todennäköisesti kävisi enemmän koulukuraattorin luona, jos koulukuraattorin työnkuva olisi heille selkeämpi ja he tuntisivat koulunsa koulukuraattoria enemmän.

Osalle vastaajista ei ollut lainkaan selvää koulukuraattorin vastaanoton luottamuksellisuus ja tästä syystä he olivat jättäneet menemättä vastaanotolle. Tämän lisäksi osa vastaajista koki, että tapaamisaika koulukuraattorin kanssa oli liian lyhyt tai se usein lyheni sovitusta. Olisi tärkeää luoda oppilaille turvallinen ja rauhallinen tilanne, jossa he tuntevat, että pystyvät tuoda asiansa esille haluamallaan tavalla.

Huolestuttavana ilmiönä esiin nousi se, että useampi kuin muutama vastaaja oli vastannut, että joko vanhempi tai kaveri oli kieltänyt vastaajaa menemästä koulukuraattorin luokse. Oli myös vastaajia, jotka kokivat koulukuraattorin luokse menemisen pelottavaksi tai, että siitä aiheutuu ongelmia jollekin muulle. Mielenkiintoista olisi tietää syyt näiden takana.

9 POHDINTA

Onnistuimme selvittämään yhteistyökaupunkimme koulukuraattorien työssä kehitettäviä asioita. Saimme tutkimuksen tekemisen aikana yhdeltä yhteistyökaupunkimme koulun rehtorilta palautteen, että kyseinen tutkimus on heille erittäin hyödyllinen. Tutkimuksemme kautta yhteistyökaupunkimme koulukuraattorit voivat kehittää omaa työtään entistä asiakaslähtöisemmäksi. Koska kaikki saamamme avointen kysymysten vastaukset eivät kosketa opinnäytetyötämme, laitamme ne yhteistyökumppanille erillisenä liitteenä, jotta he voivat käydä niitä työyhteisöissään läpi.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada yhteistyökaupunkimme koulukuraattoreille tietoa siitä, mitä heidän kaupunkinsa yhdeksäsluokkalaiset tietävät koulukuraattorin työstä ja miten koulukuraattorit ovat työssään tähän mennessä onnistuneet sekä miten sitä voisi jatkossa vielä kehittää. Vastauksia analysoidessamme huomasimme, että suljettujen kysymysten vastausvaihtoehtoja olisi voinut miettiä vielä tarkemmin. Käytimme kyselyssä paljon Likertin asteikkoa ja joidenkin kysymysten kohdalla vastausten analysointi näyttäytyi hieman hankalana. Myös se, että osassa kysymyksistä oli vielä vaihtoehtona 6 en osaa sanoa, väärästi helposti vastauksista tulleita raportteja.

Avoimien kysymysten määrän jätimme tarkoituksella vähäiseksi, sillä arvelimme ettei vastaajamme välttämättä vastaisi niihin. Arvelumme osoittautui kuitenkin vääräksi ja avoimiin kysymyksiin saimme paljon vastauksia, jotka antoivat meille hyvin arvokasta tietoa, jota emme olisi pelkkien muiden kysymysten vastausten avulla saaneet. Avointen kysymysten vastaukset kertoivat meille siitä, millaisena yhdeksäsluokkalaiset oman kaupunkinsa koulukuraattorityön kokevat. Pohdimme myös olisiko vastaajien määrä kyselyssä muuttunut, jos olisimme toteuttaneet sen olemalla itse läsnä tai olisiko vastausten määrään vaikuttanut, jos kysely olisi toteutettu normaalioloissa koulun lähiopetuksessa. Jäimme myös pohtimaan, olisimmeko saaneet tutkimuksesta erilaiset tulokset, jos olisimme toteuttaneet sen kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, haastattelemalla itse yhdeksäsluokkalaisia.

Jatkotutkimuksena aiheestamme voisi selvittää yhteistyökaupunkimme koulukuraattorien näkemyksiä heidän työstään ja selvittää onko työtä kehitetty opinnäytetyömme tulosten kautta. Jäimme myös pohtimaan, minkälaisia tuloksia saataisiin, jos kysely tehtäisiin juuri yläkouluun siirtyneille oppilaille eli seitsemäsluokkalaisille. Onko heillä selvillä mitä koulukuraattori tekee vai lisääntykö tieto yläkoulun edetessä.

Opinnäytetyömme kautta pääsimme perehtymään koulukuraattorin työnkuvaan kirjallisuuden, yhteistyökaupunkimme vastaavan kuraattorin kanssa käytyjen keskustelujen sekä yhdeksäsluokkalaisten vastausten kautta. Koulukuraattorin työnkuva koulun sosiaalityöntekijänä on laaja ja vaatii monipuolista osaamista,

verkostoitumista ja palveluiden tuntemista. Koulukuraattorien tekemä työ oppilaiden kanssa on tärkeässä roolissa nuorten hyvinvointia. Sosionomin koulutus on hyvä pohja koulukuraattorina toimimiseen. Tämän tutkimuksen kautta käsityksemme koulukuraattorin työstä selkeni ja työn vaativuus jopa yllätti. Sosionomina työskennellessämme pystymme hyödyntämään opinnäytetyössä saamaamme tietoa etenkin nuorten kanssa. Tulevaisuudessa osaamme paremmin ohjata nuoria hakeutumaan koulukuraattorin palveluihin. Opinnäytetyön tekemisen myötä huomasimme, kuinka tärkeässä osassa palveluiden oikea-aikaisuus on sosiaalipalveluissa.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilen, M. (2007). *Nuoren aika*. Helsinki: WSOY.
- Berg-Toroi, H. (2012). Lastensuojelun ja koulun yhteistyö. Teoksessa T. Karttunen & M. Srömberg-Jakka (toim.), *Sosiaalityön haasteet. Tukea ammattilaisten arkeen* (s.253–273) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (2010). *Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten*. (Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C Katsauksia ja aineistoja 17). Saatavilla 14.1.2020. https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2017/12/Diak_Kohti_tutkivaa_ammattikayntoa_opas.pdf
- Ervasti, L. (2000). Miten ja milloin koulukuraattori voi auttaa. Teoksessa U-M. Ekebon, M. Helin & R.Tulusto (toim.), *Satayksi koulu ongelmaa. opettejan käsikirja* (s.94–95). Helsinki: Oy Edita Ab.
- Gherardi, S. & Whittlesey-Jerome, W. (2018) *Role Integration through the Practice of Social Work with Schools*. Children & Schools. Saatavilla. <http://dx.doi.org.anna.diak.fi:2048/10.1093/cs/cdx028>
- Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. (2017). Koulun sosiaalityö osana opiskeluhuoltoa. Teoksessa A. Kananoja, M. Lähteinen & P. Marjamäki (Toim.), *Sosiaalityön käsikirja* (s.362–376). Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Heikkilä, T. (2014). *Kvantitatiivinen tutkimus*. Saatavilla 15.5.2020. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkmus.pdf>
- Heikkilä, T. (2014). *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hietala, T., Kaltiainen, T., Metsärinne U. & Vanhala, E. (2010). *Nuori ja Mieli. koulu mielenterveyden tukena*. Helsinki: Tammi.
- Huhtanen, K. (2007). *Kun huoli herää. Varhainen puuttuminen koulussa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Isaksson, C. & Larsson, A. (27.4.2017). *Jurisdiction in school social workers' and teachers' work for pupils' well-being*. Saatavilla <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/20004508.2017.1318028>

- Janhunen, K-M. (2013). *Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana*. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirja. Saatavilla. https://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1021-9/urn_isbn_978-952-61-1021-9.pdf
- Kananen, J. (2011). *Kvantti. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas*. Tampere: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kanaoja, A., Lähteinen M. & Marjamäki, P. toim. (2017). *Sosiaalityön käsikirja*. Saatavilla <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789518854213>.
- Kanaoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. toim. (2011). *Sosiaalityön käsikirja. koulun sosiaalityö* (s.300–319). Tallinna: tietosanoma Oy.
- Kiviniemi, L. (2009). Nuorten omat kokemukset psyykkisestä pahoinvoinnista ja paranemisesta. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.), *Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin* (s.111–120). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Korpela, N. (2012). Onhan meillä se koulukuraattori tekemässä sitä oppilashuoltoa. Teoksessa M. Strömberg - Jakka & T. Karttunen (Toim.), *Sosiaalityön haasteet. Tukea ammattilasiensa arkeen* (s.274–294). Jyväskylä: PS-kustannus.
- L 1287/2013. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- L 272/2005. Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksesta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272>
- L 417/2007. Lastensuojelulaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L5P25>
- L 628/1998. Perusopetuslaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L7P31a>
- L 812/2000. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812#L3>
- Lindth, R. & Sinkkonen, H-M. (2009). *Koulusta selviytyminen. Opettajan ja oppilaan yhteinen haaste*. Helsinki: Palmenia.
- Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. (2014). *Tilastollisten menetelmien perusteet*. Helsinki: Sanoma pro Oy.
- Nurmi, J-E. (2008). Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korhokangas & H. Lyytinen (toim.),

- Näkökulmia kehityspsykologiaan kehitys kontekstissaan* (s. 256–274). Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. Saatavilla <http://www.el-library.com>
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) Saatavilla 28.12.2019. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Pippuri, T. (2015). *Koulun sosiaalityön asiakkuudet ja asiakasprosessit: Kvantitatiivinen tutkimus espoolaisista peruskoululaisista kuraattoripalveluissa*. (Lisensiaatin työ, Tampereen yliopisto) Saatavilla. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98294/LISURI-1450689529.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Poijula, S. (2016). *Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen*. Helsinki: Kirjapaja.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula L.(toim.) (2005). *Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino.
- Saarinen, T. & Heikkilä, M. (2008). *Koulukuraattorin työtä sosiaalipedagogisen lähestymistavan kautta*. Teoksessa J. Hämäläinen (toim.), *Sosiaalipedagoginen aikakausikirja vuosikirja* (s.165-170). Kuopio: Korpijyvä.
- Sipilä-Lähdekorpi, P. (2004) *"Hirveesti tekijänsä näköistä" Koulukuraattorin työ peruskoulun yläluokilla*. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.
- Sipilä-Lähdekorpi, P. (2006) *Ristiriitoja ja onnistumisia. Koulukuraattorin työ suomessa*. Teoksessa L. Kurki, E. Nivala & P. Sipilä-Lähdekorpi (toim.), *Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa* (s. 11–37). Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.
- Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes (13.8.2002). *Kouluterveyden huolto: Opas kouluterveydenhuollolle, peruskouluille ja kunnille*. Saatavilla http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104361/Op-paita51_2002.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2019). *Nuorten terveystapatutkimus 2019*. saatavilla 8.7.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4105-2>
- Suhonen, R. (2019) *Ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys koulukuraattorin työssä. Asiakas- ja yhteistyökokemuksia sekä itse itsensä tutkimista*

- Helsingin Suomalaisessa yhteiskoulussa (SYK)*. (Pro gradu tutkielma. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta). Saatavilla. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/118743/Suhonen-Riina.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Syrjäläinen, E., Jukarainen, P., Värri, V-M. & Kaupinmäki, S. (2015) *Safe School Day According to the Young*. *Youth* 23 (1), 59–75. Saatavilla 9.8.2020. <https://doi-org.anna.diak.fi/10.1177/1103308814557399>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Elämäntulkku. Nuoret. Saatavilla 19.1.2020 <https://thl.fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi. Saatavilla 19.1.2020 <https://thl.fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. (2011). *Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita* (s.20–21). Turku: Painosalama Oy.
- Wallin, A. (2011). *Sosiaalityö koulussa. Avaimia hyvinvointiin*. Helsinki: Tietosanomaa Oy.
- Vehkalahti, K. (2019). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Saatavilla 14.5.2020. <http://hdl.handle.net/10138/305021>

LIITE 1. Ilmoitus kyselystä Wilmaan

Hei yhdeksäsluokkalaisen huoltaja,

toteutamme maaliskuun aikana sähköisen kyselyn kaupunkinne yhdeksäsluokkaisille. Kyselemme oppilaiden ajatuksia ja mielikuvia koulukuraattorin työstä, siitä onko koulukuraattori helposti lähestyttävissä ja miten koulukuraattorin luokse olisi helpoin hakeutua sekä onko oppilailla jotain toiveita koulukuraattorin työlle. Kyselyn tuloksia käytetään koulukuraattorin työn kehittämiseen.

Kysely toteutetaan koulupäivän aikana ja se on vapaaehtoinen. Oppilaat vastaavat kyselyyn tietokoneella, tabletilla tai puhelimella. Kyselyyn vastataan nimettömästi eikä kukaan oppilas ole tunnistettavissa vastausten perusteella. Kysely liittyy opinnäytetyöhön, joka tehdään Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyössä ei tulla mainitsemaan kaupunkia nimeltä. Vastaukset ovat vain opinnäytetyön tekijöiden käytössä ja ne hävitetään opinnäytetyömme valmistuttua syksyllä 2020.

Kiitos yhteistyöstä!

Vastaamme mielellämme mahdollisiin kysymyksiinne,

Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat

Hanna Heikkilä
hanna.heikkila@student.diak.fi

Saara Välimaa
saara.valimaa@student.diak.fi

LIITE 2 Saatesanat kyselyn toteuttaville opettajille

Hei yhdeksäsluokkalaisten opettaja.

Koulukuraattorin työtä halutaan kehittää ja siksi kaupunkinne 9.-luokkalaisilta halutaan kuulla heidän ajatuksiaan koulukuraattorin työstä ja mahdollisia koulukuraattorityön kehittämiskohteita. Tämä toteutetaan Webropol-kyselynä, joka liittyy sosionomitutkinnon opinnäytetyöhön. Lähtökohtanamme on, että koulukuraattorinne saisivat tämän myötä arvokasta tietoa oman työnsä kehittämiseen. Pyrimme myös kyselyn avulla selvittämään, tarvitseeko koulukuraattorin työ selkeyttämistä, jotta oppilaat osaisivat asioidensa kanssa hakeutua juuri oikean ammatillaisen luo.

Pyydämme ystävällisesti, että toteuttaisit linkistä löytyvän kyselyn oppilaidesi kanssa viikkojen 15 ja 16 aikana. Aikaa vastaamiseen olisi hyvä varata noin 15 minuuttia. Kysely on oppilaille vapaaehtoinen, kyselyyn vastataan nimettömästi, eikä kukaan oppilas ole tunnistettavissa vastauksistaan. Kysely toimii parhaiten tietokoneella, mutta vastata voi myös tabletilla tai puhelimella.

Linkki kyselyyn: <https://link.webropolsurveys.com/S/2ED24C15BE8D1D30>

Kiitos yhteistyöstä!

Ystävällisin terveisin,

sosionomiopiskelijat

Hanna Heikkilä ja Saara Välimaa, Diakonia-ammattikorkeakoulu

hanna.heikkila@student.diak.fi saara.valimaa@student.diak.fi

LIITE 3. Kysely

Kysely yhdeksäsluokkalaisille koulukuraattorin työstä

Hei yhdeksäsluokkalainen!

Haluaisimme tietää, mitä sinä tiedät ja ajattelet koulukuraattoriin liittyvistä asioista, jotta koulusi voisi tarjota sinulle parhaan mahdollisen opiskeluympäristön. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Ketään ei voi tunnistaa vastauksista!

Jos et osaa tai halua vastata johonkin kysymykseen, voit hypätä kysymyksen yli.

Haluaisimme kuulla juuri sinun vastauksesi! Niitä käytetään koulusi ja teidän oppilaiden hyvinvoinnin kehittämiseen.

1. Sukupuoli

- a) tyttö
- b) poika
- c) muu
- d) en halua kertoa

2. Mikä on koulukuraattori?

---

3. Tiedätkö kuka on koulusi kuraattori?

- a) kyllä
- b) en
- c) ehkä

4. Tunnistatko koulusi kuraattorin koulun käytävällä?
- a) kyllä
  - b) en
  - c) ehkä
5. Oletko joskus käynyt koulukuraattorin vastaanotolla?
- a) olen
  - b) en
  - c) en osaa sanoa

Vastaa seuraaviin väittämiin.

asteikko: 1 eri mieltä – 5 samaa mieltä, 6 en tiedä

6. Voin olla koulukuraattorin yhteydessä, jos
- a) minulla on ongelmia kaverisuhteissa
  - b) en jaksa käydä koulussa
  - c) kouluun lähteminen aamuisin on hankalaa
  - d) myöhästymisiä koulussa on paljon
  - e) oppiminen on minulle vaikeaa
  - f) minulla on ongelmia kotona
  - g) tunnen itseni masentuneeksi/surulliseksi
  - h) en tiedä mitä tekisin tulevaisuudessa
  - i) olen usein sairaana
  - j) haluaisin harrastuksen
  - k) tiedän, että ystäväni on vaikeuksissa
  - l) haluaisin kertoa asioistani aikuiselle
  - m) olen väsynyt
  - n) ruoka ei maistu
  - o) käytän päihteitä
  - p) hermostun helposti
  - q) käyttäydyn väkivaltaisesti
  - r) minulla on itsetuhoisia ajatuksia
  - s) olen satuttanut itseäni
  - t) seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa

7. Voin varata koulukuraattorille ajan

- a) opettajan kautta
- b) rehtorilta
- c) huoltajani avulla
- d) vain suoraan koulukuraattorilta
- e) WhatsAppilla
- f) kaverini varaa ajan minulle
- g) internetistä
- h) wilman kautta
- i) yhteydenottolapulla ja koulukuraattori on minuun yhteydessä

8. Minulle helpoin ajanvaraustapa olisi

- a) se, että huoltajani varaisi ajan
- b) WhatsAppilla
- c) soittamalla
- d) tekstiviestillä
- e) oman opettajani kautta
- f) mennä suoraan koulukuraattorin luokse
- g) internetistä, esimerkiksi koulun omien sivujen kautta
- h) wilman kautta
- i) sähköpostilla
- j) jättämällä koulukuraattorin laatikkoon yhteydenottopyyntö-lapun ja koulukuraattori ottaisi minuun yhteyttä
- k) kaveri varaisi ajan
- l) jokin muu, mikä? _____

9. Olen saanut tietoa koulukuraattorin palveluista?

- a) koulukuraattorilta
- b) terveydenhoitajalta
- c) somesta

- d) psykologilta
- e) opettajalta
- f) kavereilta
- g) telkkarista
- h) vanhemmilta
- i) sisaruksilta
- j) internetistä
- k) muualta, mistä? _____
- l) minulla ei ole tietoa koulukuraattorin palvelusta

10. Mielestäni koulukuraattori näkyy koulussa

- a) oppitunneilla
- b) koulun käytävillä
- c) tapahtumissa
- d) ruokalassa
- e) koulun internet-sivuilla
- f) huoneessaan
- g) liikaa
- h) ei ole näkynyt

11. Mielestäni koulukuraattorin vastaanotolle pääsee tarvittaessa

- a) nopeasti
- b) helposti
- c) huomaamattomasti
- d) liian hankalasti
- e) en tiedä miten sinne pääsee

12. Menemistäni koulukuraattorin luokse helpottaisi, jos

- a) koulukuraattorin luokse pääsisi heti halutessaan
- b) koulukuraattoriin voisi olla yhteydessä jollain some-kanavalla
- c) tuntisin/tietäisin koulukuraattorin paremmin
- d) tietäisin enemmän mitä koulukuraattori tekee

- e) näkisin koulukuraattoria enemmän koulun käytävillä/oppitunneilla/tapahtumissa
- f) sinne saisi mennä kaverin kanssa
- g) olisin kuullut jonkun muun kokemuksia koulukuraattorilla käynnistä
- h) jokin muu, mikä? _____

13. Jos olet käynyt koulukuraattorilla, niin millaiseksi käynnin koit?

- a) sain helposti ajan koulukuraattorille
- b) sain apua mieltäni painavan asian kanssa
- c) lähdin sieltä helpottuneena/paremmalla mielellä
- d) tiedän miten toimin asian kanssa jatkossa
- e) tuntui, että puhuimme minulle tärkeistä asioista
- f) koulukuraattori kuunteli minua
- g) en pystynyt kertomaan asiaani
- h) koulukuraattori kyseli liikaa
- i) koulukuraattorille oli helppo puhua
- j) käynti ahdisti minua
- k) en halua mennä enää uudelleen
- l) koulukuraattorilla oli ratkaisu minulle
- m) en päässyt koulukuraattorin luokse. Miksi? _____

14. En ole käynyt koulukuraattorin luona, koska

- a) ei ole ollut tarvetta
- b) en ole tiennyt sellaisesta palvelusta
- c) en ole kehdannut
- d) en ole tiennyt miten sinne pääsee
- e) en ole uskonut, että siitä olisi minulle apua
- f) en ole tiennyt minkäläisten asioiden kanssa sinne voi mennä
- g) en halua puhua vieraille asioistani
- h) en saanut heti aikaa, joten luovutin
- i) muilla on varmasti isompia huolia
- j) en halua, että vanhempani saavat tietää asioistani

- k) vanhemmat kielsivät minua menemästä
- l) kaverit kielsivät minua menemästä
- m) minua pelottaa
- n) en halua aiheuttaa muille vaikeuksia
- o) en pidä koulukuraattorista

15. Olen käynyt koulukuraattorin luona

- a) en koskaan
- b) kerran
- c) useamman kerran
- d) säännöllisesti

16. Ensimmäisen kerran kävin koulukuraattorin luona

- e) yksin
- f) kaverin kanssa
- g) vanhempien/ vanhemman kanssa
- h) sisaruksen kanssa
- i) opettajan kanssa
- j) jonkun muun, kenen? _____

17. Onko jotain mitä toivot koulukuraattoriltasi tai muuta mitä haluat sanoa? Nyt voit vaikuttaa!

KIITOS VASTAUKSISTASI!